

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Katedra plánování krajiny a sídel

NÁVRH NAUČNÉ STEZKY

Vysoké Mýto - Vinice

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: Kateřina Tomášková

Vedoucí práce: RNDr. Ivana Trpáková, Ph.D.

2021

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Tomášková

Krajinářství
Územní technická a správní služba

Název práce

Návrh naučné stezky Vysoké Mýto – Vinice

Název anglicky

Proposal of educational natural trail Vysoké M7to – Vinice

Cíle práce

Vytvoření návrhu a doplnění naučné stezky pro město Vysoké Mýto s tématem příroda a historie okolí Vysokého Mýta a s důrazem na environmentální prvky. Dílčími cíli je popsání historického a přírodního vývoje vybraného území a v rešeršní části zpracování tématu historie, významu a funkce naučných stezek.

Metodika

Práce bude typem studie, jejímž výsledkem bude navržení nové a eventuelně doplnění stávající naučné stezky.

V první části bude zpracována literární rešerše na téma historie, význam a funkce naučných stezek. Část analytická bude věnována sběru dat s dostupných mapových i písemných pramenů z hlediska historie a vývoje přírody ve vybrané lokalitě a zároveň z terénního šetření. Na základě zjištěných údajů, zvolených mapových podkladů a fotodokumentace bude zpracován návrh nové naučné stezky, eventuálně doplnění stávající. Návrh bude diskutován s jinými již realizovanými či navrženými naučnými stezkami. V závěrečném shrnutí bude zhodnocen též přínos práce.

Doporučený rozsah práce

Dle Nařízení děkana č. 01/2020-Methodické pokyny pro zpracování bakalářské práce na FŽP

Klíčová slova

naučná stezka, Vínice, výuka v krajině

Doporučené zdroje informací

- ARDOIN, R. M., BOWERS, A., V., GAILLART, E., Environmental education outcomes for conservation: A systematic Reviews, *Biological Conservation* 241 (2020) 108224
- ČEŘOVSKÝ, J. – ZÁVESKÝ, A. *Stezky k přírodě*. PRAHA: SPN, 1989.
- Friedlová L., Kocourek P., Souček Z., 1991: Budování a využití naučných stezek. Propagační tvorba Praha pro Český ústav ochrany přírody, Praha, 64 s. ISBN 80- 853862-3-2
- KLING, K. G., FREDMAN, P., WALL-REINIUS, S., Trails for tourism and outdoor recreation: A systematic literature review, *Tourism Review*, Vol. 65/No. 4, 2017, 488 – 508.
- SKLENIČKA, P. *Základy krajinného plánování*. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. ISBN 80-903206-1-9.
- ŠVAJDA, J., ČINČERA, J., Evaluation on the attention capture and holding power of interpretative signs among visitors to a self-guided trail in the High Tatras National Park (Slovakia), *Envigogika*, Vol. 12, No. 2/2017, 1-14
-

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – FŽP

Vedoucí práce

RNDr. Ivana Trpáková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra plánování krajiny a sídel

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2021

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 3. 2021

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 24. 03. 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma: Naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice, vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědoma, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Jsem si vědoma, že moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Ve Vysokém Mýtě 19. 03. 2021

(podpis autora)

Poděkování

Za odborné vedení práce, cenné rady při zpracování chci poděkovat RNDr. Ivaně Trpákové Ph.D. Dále bych chtěla poděkovat pracovníkům regionálního muzea Vysokého Mýta za zapůjčení historických dokumentů. Děkuji také Bc. Veronice Gabrhelové za pomoc při textové úpravě bakalářské práce. Děkuji také své rodině a kolegyním za podporu.

Abstrakt

Práce se zabývá návrhem nové naučné stezky pro město Vysoké Mýto. V úvodu práce je rešerše k problematice naučných stezek. O samotném návrhu pojednává praktická část. Tento návrh naučné stezky se týká lokality Vysoké Mýto – místní části Vinice, která bude jednou ze tří plánovaných naučných stezek v okolí Vysokého Mýta. Každý ze tří okruhů je zaměřen na jinou tematiku. První okruh má vést centrem města a zabývá se především historií města. Druhý okruh je zaměřen na přírodu, návštěvníka má seznámit s místní faunou a florou. Třetí okruh má být okruh duchovní ve směru na Knířov, Vraclavské Hradiště. Pro každý okruh naučné stezky bude vybrán jiný materiál, ze kterého budou vytvořeny informační tabule. Pro první okruh kov – COR-TEN, pro přírodní okruh – dřevo a pro duchovní okruh – kámen. Návrh naučné stezky dané lokality – Vinice, zaměřený na přírodu, obsahuje informační tabule s odkazem na QR kód. Pod QR kódem budou vloženy informace a dobové fotografie, fotografie rostlin a živočichů, kteří se v lokalitě vyskytují.

Práce obsahuje také návrhy informačních tabulí, jejich umístění a interaktivní prvky, které budou součástí naučné stezky Vysoké Mýto – Vinice. Naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice bude mít sedm zastavení s informačními tabulemi, které seznámí návštěvníka s daným místem. Stezka bude doplněna sedmi interaktivními prvky a pozorovatelnou ptactva na Malém Chobotu.

Klíčová slova

Naučná stezka, Vinice, výuka v krajině

Abstract

The bachelor thesis deals with a design of a new educational trail for the town of Vysoké Mýto. The introduction to the thesis is focused on a search for the issue concerning educational trails. The practical part deals with the planned design itself. The educational trail is designed for the local part of the town of Vysoké Mýto - called Vinice, which will be one of the three planned trails in the surroundings of Vysoké Mýto. Each of the three routes presents a different topic. The first route is to lead through the town centre and deals primarily with the history of the town. The second route is focused on the surrounding countryside, a visitor is to learn about the local fauna and flora. The third route is to be a spiritual circuit planned in the direction to Knířov (village), Vraclavské Hradiště (hillfort). Each route of the educational trail will be completed with information billboards, for each route a different material for billboards will be used. It will be metal - COR-TEN for the first historical route, for the natural route – wood and for the spiritual route – stone.

The Vysoké Mýto – Vinice nature trail will have seven stops and information boards that will provide a visitor with information about the fauna or flora of the locality. The QR codes will include period photographs, photographs of plants and animals that occur in this locality. The trail will be complemented by seven interactive elements and a bird observatory at the pond of Malý Chobot.

Keywords

Educational trail, Vinice, learning in the landscape

Obsah

1. Úvod	10
2. Cíl práce	11
3. Rešerše	12
3.1. Krajina	12
3.2. Pojem naučná stezka	14
3.3. Funkce a význam naučných stezek	15
4. Charakteristika vybraného území	19
4.1 Geomorfologické charakteristiky	20
4.1.1 Fyzikální, biologické faktory a geologie	20
4.2 Struktura půdního fondu	20
4.3 Hydrologické charakteristiky	21
4.3.1 Hydrologické charakteristiky hlavních vodních toků:	21
4.4 Klimatické charakteristiky	22
4.5 Fauna, flora	22
4.6 Ochrana přírody	23
4.7 Historie	23
5. Metodika	25
5.1. Mapy	26
5.2. Průzkumy v terénu	26
5.3. Fotodokumentace	27
5.4. Porovnání nové a staré naučné stezky	27
6. Historie naučných stezek ve Vysokém Mýtě	29
6.1 Stávající (dožívající) naučné stezky	29
6.2 Obnova naučných stezek	30
7. Naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice	30
7.1 Návrh stezky a její popis	31
7.1.1 Popis informačních tabulí	33
7.1.2 Jednotlivá zastavení	33
7.2 Enviromentální prvky	54
7.2.1 Popis enviromentálních prvků	54
7.2.2 Jednotlivé interaktivní prvky	54
7.3 Úprava naučné stezky	56
7.4 Financování naučné stezky	56
8. Diskuse	57
9. Závěr	58

10. Zdroje	59
Seznam obrázků	
Přílohy	

Seznam zkratk

NS – naučná stezka

MŽP – ministerstvo životního prostředí

MŠMT – ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

AOPK – Agentura ochrany přírody a krajiny

USA – Spojené státy Americké

ORP – obec s rozšířenou působností

PP – přírodní památka

SO – správní obvod

LHC – lesní hospodářský celek

1. Úvod

Lze říct, že naučná stezka je forma vzdělávání přímo v přírodě, seznamuje široké okolí s přírodou a péčí o ní, s historií území a s různými zajímavostmi dané lokality. Naučnou stezku je možno obohatit o interaktivní prvky. Takové stezky zaujmou také nejmladší generace, které nenásilnou formou poznávají přírodu, faunu i floru kolem sebe.

Naučné stezky mají význam pro obce, ve kterých jsou realizovány. Jejich realizací se zvýší počet turistů, což má vliv na místní obchody, kterým se zvýší výnosy a také pro rozpočet obce. Naučné stezky mají bohužel i negativní vliv, a to především nárůst množství odpadků, které vzniká navýšením počtu návštěvníků v lokalitě. Toto lze částečně řešit navýšením odpadkových košů na naučné stezce a jejich častější vyvážením. Obec tak bude muset vynaložit více nákladů za odvoz odpadků.

Na území Vysokého Mýta byli v minulých letech vyznačeny tři naučné stezky, které jsou již nefunkční, mají poškozené informační tabule, popis na nich již není aktuální. Město Vysoké Mýto se rozhodlo naučné stezky obnovit s tím, že každá bude zaměřena na jinou tematiku. Navrhovaná stezka Vysoké Mýto – Vinice se zabývá především přírodou v dané lokalitě. Trasa naučné stezky vede částečně po trase staré naučné stezky, je rozšířená o okruh lesem a rybník Chobot.

Místa pro informační tabule byla vybrána s ohledem na prostupnost krajiny a také s ohledem na pozemky v majetku města Vysokého Mýta. Každé zastavení upozorní na dominantu v daném úseku. Interaktivní prvky, které budou umístěny v rámci naučné stezky, zabaví a poučí především nejmladší návštěvníky. Pozorovatelná ptáků umístěna na Malém Chobotu seznámí návštěvníky naučné stezky s druhy ptáků, které se v lokalitě vyskytují.

Stezka je doplněna QR kódy, po jejichž načtení se návštěvník dozví více informací o lokalitě, bude mít možnost prohlédnout jak dobové fotografie z daného místa, tak fotografie druhů vyskytujících se v dané lokalitě.

Návrhem stezky, a především jejími tématy jsem chtěla oslovit všechny generace. Zábavnou formou, a především příjemnou procházkou do přírody, seznámit s historií, s florou a faunou v dané lokalitě.

2. Cíl práce

Cílem bakalářské práce je vytvoření návrhu a doplnění naučné stezky pro město Vysoké Mýto s tématem příroda a historie okolí Vysokého Mýta a s důrazem na environmentální prvky. Dílčími cíli je popsání historického a přírodního vývoje vybraného území a v rešeršní části zpracování tématu historie, významu a funkce naučných stezek.

3. Rešerše

3.1. Krajina

Krajina, to je široký pojem s řadou definic, které dle pojetí můžeme rozdělit na ekologické, historické, a další. Je to stejnorodý územní celek, který se liší od svého okolí, má určité klima, geomorfologické charakteristiky, vodstvo, půdu, faunu, flóru i určité charakteristické člověkem vnesené prvky to vše lze považovat za krajinu. Je to soubor funkčně propojených ekosystémů a civilizačních prvků s charakteristickým reliéfem. Krajina je část území, jejichž charakter je výsledkem působení přírodních nebo lidských činitelů a jejich vzájemných vztahů (Novotná, 2001). Krajina se vyvíjí prostřednictvím vzájemně se ovlivňující řady procesů, a to v různých časových obdobích. Procesů především klimatických, geologických, ekologických a kulturních. Tyto procesy formují strukturu a charakter krajiny (Bell, Simon., 2012).

V rámci různých oborů může být krajina chápána různě (umělecká, historická, lidová, průmyslová, z hlediska vojenského apod.) Součástí krajiny jsou louky, lesy, řeky, potoky, údolní nivy, rybníky, mokřiny atd. *Louka* je popisována jako zemědělský travní porost různých druhů trav, který musí být obhospodařován, pravidelně sečen dvakrát i vícekrát během vegetačního období (senoseč, otavoseč). Louky vznikají na svažitéch terénech, na neúrodné půdě na pozemcích určených k zástavbě (trávníky). Louky vznikají na neoratelých částech zemědělské půdy a jako dočasné zatravnění orné půdy. Slouží také k ochraně proti vodní erozi (Novotná, 2001).

Na údržbu a obnovu travních ploch z hlediska výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů jsou vypisovány různé dotační programy. Cílem je zachování a obnova ekosystémů a jejich služeb, podpora biodiverzity v území.

Další významný krajinný prvek je rybník. *Rybník* je víceúčelová vypustitelná nádrž s přírodním dnem určená k chovu ryb, k rekreačním účelům, k dočišťování organických odpadních vod, k zadržování vody v krajině. Může mít také funkci požární nádrže, dále funkci okrasnou. Rybníky rozlišujeme podle umístění v terénu na lesní, luční, polní, parkový, návesní. Podle zdroje vody může být rybník nebeský (sycený dešťovou vodou), pramenový, potoční, říční apod. Součástí většiny rybníků je litorální pásmo, které je obvykle zarostlé vyššími vodními rostlinami. Je vymezeno hloubkou vody prosvětlené slunečním zářením. Litorál představuje významnou část rybníka pro živočišná společenstva (Novotná, 2001).

Také *les* je významný krajinný prvek, je to společenstvo rostlin – dřevin s charakteristickým druhovým složením tvořící semknutý, vícepatrový stromový porost s vlastním ekoklimatem (Novotná, 2001). Z hlediska biodiverzity je to velice

cenný prvek. Les neboli „plíce planety země“ jsou nenahraditelným zdrojem kyslíky, zachycování prachových částic a odstraňování některých škodlivých látek ze vzduchu. Lesy slouží jako protipovodňová ochrana, udržují stabilně vlhčí ovzduší, slouží jako ochrana proti větru, snižují erozi půdy. Slouží také k rekreaci (procházky, sportovní vyžití), sběru lesních plodů, myslivosti, udržení a rozvíjení mysliveckých tradic a zvyků, jako součást kulturního dědictví a blahodárně působí na psychiku člověka.

Další součástí krajiny jsou *vodní toky* v podobě řek, potoků, v nichž se vlastním spádem pohybuje voda (Novotná, 2001). Součástí vodních toků je údolní niva. Je to část údolí, která je pravidelně zaplavována, ovlivňována a formována povodněmi. Pokud není řeka regulována, tak v nivě přirozeně meandruje. Údolní nivy zásobují okolní obce a města podzemní vodou. Nivní lesy a louky mají nejkvalitnější půdy, jsou cennými biotopy v podobě lužních lesů, mokřadů, květnatých luk.

Žádný pohled na krajinu nemůže být vyčerpávající a konečný. Pojem krajina je velice těžko uchopitelný, neboť se vyznačuje proměnlivostí vycházející z neobyčejné rozmanitosti kulturních a přírodních podmínek (Vorel, 2006). Dodnes jsou patrné stopy po lidské činnosti v krajině. Stopy po osídlování krajiny člověkem, v podobě střídání různých archeologických stop kultur, které se na území nacházely. Již z nejstarších dob jsou patrné rozdíly a vlivy v nerovnoměrnosti osídlování krajiny. Tím je dána jedinečnost určitých regionů (Vorel, Kupka 2011).

Krajinný ráz ovlivnili i politické události, vliv výrazných osobností z oblasti kultury, architektury apod. (Kupka, 2006). V Evropě je kulturní dědictví, zakotvené v krajině chráněno. Evropské státy mají stanoveny stejné povinnosti k ochraně, péči a plánování krajiny a životního prostředí. Prvořadý úkol je zachovat neobnovitelné hodnoty, které jsme nevytvořili, ale zdědili. Obraz naší současné krajiny dokládá postupnou kultivaci krajiny. Jedná se o hospodářský vývoj, postupnou kultivaci krajiny, která zobrazuje celkový vývoj vztahu ke krajině (Vorel, Kupka 2011).

Příroda neživá i živá, to je prostor a základ života člověka jako pevné součásti složité vesmírné struktury. Lidé se vždy uchýlovali do míst, kde k nim byla příroda štědrá a laskavá. Krásná krajina Vysokomýtska formovala své obyvatele a lidé ji dnes po létech přezírání začínají věnovat vděčnou a pozornou péči. Sklenička (2002) podtrhuje skutečnost, že krajina je zrcadlem nás samých, našich přístupů k životu, našich preferencí, naší nadutosti, chamtivosti a nedostatečné pokory. Nebo naopak

může být dokladem zdravého selského rozumu, citu a uvážlivého vztahu k okolí a snahy o jeho rozumné a udržitelné využívání. *Genius loci* je tak významnou součástí krajiny. Podle Skleničky (2002) se krajina neskládá pouze z proudění fenoménů, ale má také strukturu a obsahuje významy. „Každá konkrétní situace se vyznačuje vždy zvláštní kombinací faktorů, které se podílejí na zrodu genia loci (ducha místa), jakožto integrované totality. Existují místa, kde silně pocítujeme rozmanitost a tajemnost sil přírody, jiná místa, kde se hlavním záměrem stalo vyjádření abstraktního obecného řádu a jiná, kde síly přírody a řád dospěly ke srozumitelné rovnováze.“ (Sklenička 2002). Místa si uchovávají svoji totožnost v určitém časovém rozpětí, takže nutně neztrácejí svého ducha díky změnám v čase a prostoru. Na druhou stranu je stálost podstatných krajinných charakteristik nezbytnou podmínkou pro zachování, ale i vnímání genia loci (Sklenička 2002). Tím, že se genius loci chrání, dochází k jeho konkretizaci ve stále novém historickém kontextu. Protože tam, kde se ničí kultura (možno chápat i jako genius loci), následuje sociální, ale i osobní znehodnocení (Cílek 2007). Jakkoliv má fenomén genia loci svoji materiální, hmatatelnou a objektivní dimenzi, rozhodující pro jeho chápání je subjektivní vjem, vznikající kombinací rozumových a citových, vědomých i nevědomých podnětů (Sklenička 2002). Genius loci může být vázán na jednotlivce a jeho zkušenost, na generace a jejich paměť (tradice) a konečně i na kolektivní povědomí přesahující generace (kult, legenda, mýtus) (Sklenička 2011). V konceptu krajinného rázu tvoří právě genius loci jeho dílčí, možná i zásadní aspekt, aspekt historický, kulturní a duchovní.

3.2. Pojem naučná stezka

Nejrozšířenějším prostředkem environmentální interpretace jsou v České republice naučné stezky. Kromě tradičního typu stezek zaměřeného na předávání informací o lokalitě textovou či obrazovou formou se v poslední době začínají objevovat také stezky nabízející návštěvníkům různé prožitkově orientované aktivity s cílem posílit jejich motivaci k učení (Beňkova, Činčera, 2010). Naučné stezky jsou jednou z forem, kterou dané území představujeme veřejnosti, jsou mnohdy jednoduchou příležitostí, jak oslovit návštěvníka a získat spojení ochrany přírody a ovlivnit jeho mínění a chování. Jako součást interpretace přírodních hodnot mají své důležité místo. Ukázat, že prostřednictvím naučné stezky je možné vidět ojedinělá území, která je třeba chránit a udržovat. Naučné stezky svým návštěvníkům přinášejí zejména kontakt s přírodou a ponaučení. Dnešní doba se vyznačuje především stresem, množstvím informací, které na člověka dopadají skrze média a informační technologie. Proto je důležité najít způsob odpočinku a relaxace (uvolnění), kterým

může být právě procházka naučnou stezkou. Naučná stezka může být doplněna o různá zastavení, která se nemusí přímo týkat jejího zaměření, ale mohou sloužit i k rozptýlení a k hrám jak pro děti, tak pro dospělé. Dnes je pojem naučná stezka velmi široký, protože se neustále objevují atraktivnější formy naučných stezek s důrazem na interaktivní prvky, které usnadní vstřebání nabytých informací. Stávají se tak atraktivnější pro širší okruh návštěvníků (Friedlová, 1991).

3.3. Funkce a význam naučných stezek

Ze zahraničních výzkumů vyplývá, že stezky jsou vytvářeny převážně v anglicky mluvících západních zemích a jsou z větší části zaměřeny na pěší turistiku (Kling, Fredman, Wall-Reinius, 2017). V členských zemích Evropské unie je nauka o přírodě, včetně environmentální výchovy realizována jako programy ekologického vzdělávání. Cílem těchto programů je zvýšit povědomí o životním prostředí, změnit postoje a chování společnosti, dětí i dospívajících (Woźnicka et al., 2015). Jak uvádí Dytrtová (2014), je důležité si uvědomit sounáležitost člověka s přírodou a ochranou životního prostředí jako celku. Informovanost vede k výchově a péči o životní prostředí a uvažování o přírodě z různých pohledů. Environmentální vzdělávání, když je dostatečně efektivní přináší mnoho informací, rozvíjí znalosti a dovednosti v oblasti životního prostředí, a to jak u jednotlivců, tak u skupin obyvatel. Je to velice důležitá strategie, která umožňuje spolupracovat s různými skupinami a rozvíjet a podporovat vztah k životnímu prostředí (Ardoin, Bowers, Gaillard, 2020). K řešení problémů v této oblasti je zapotřebí aktivní účasti. Je třeba brát zřetel na místní přírodní podmínky, fyzikální, chemické a biologické podmínky dané oblasti. Je nutno, zahrnou také ekonomický rozvoj krajiny. Je třeba pochopit přírodu jako celek, je o ní nezbytné uvažovat v sociální, kulturní a ekonomické dimenzi životního prostředí. O přírodě je třeba přemýšlet globálně (ve velkém měřítku), zdůraznit mezinárodní souvislosti, předávání vědeckých informací a jejich zahrnutí do programů k ochraně přírody. Je zapotřebí celosvětové spolupráce, založené na společenských rádech, sledovat humanistický cíl, učinit život na zemi důstojnějším, zaměřit se na zachování, vylepšení současných podmínek. K lásce k ochraně přírody je třeba vést děti již od útlého věku, což je možné například formou naučných stezek „*Zájem o krajinu znamená zájem o prostředí, ve kterém žijeme*“ (Čeřovský, 1989).

Je zapotřebí ukázat všem generacím, ne jenom dětem, jak lze na krajinu nahlížet, jaký má význam a jak se k ní chovat, co vše má na krajinu, která nás obklopuje, vliv. To, že zásadní vliv na krajinu mají přírodní síly, ale i lidská společnost, a to způsoby

uměleckými, hospodářskými nebo vědeckými a naopak např. krajina má vliv na tvorbu ať již literární, hudební, výtvarnou.

Geen a kol. (2001) upozorňují na škodlivost vlivu zintenzování zemědělských a lesnických postupů, které ve většině případů vedou ke ztrátě biodiverzity v krajině. (). A MARSH, William (2010) zároveň upozorňují na důležitost územního plánování, které je zásadní pro vybudování udržitelné krajiny (. Z hlediska sledování vývoje a zachycování krajiny jsou významné zejména mapové podklady (Hrnčiarová, Mackovčin, Zvára, 2009).

Naučná stezka je označená cesta, vedena přírodním prostředím tak, aby na ní a v jejím okolí šlo poukazovat na zajímavé jevy týkající se životního prostředí. Je to cíleně vybraná a upravená turistická trasa v přírodovědecky a historicky zajímavém území. Stezka musí být bezpečná, dostupná a vybavená z hlediska veřejné dopravy, parkovišť, sociálního zařízení. Je třeba si stanovit co je posláním naučné stezky, kolik zastavení bude mít, stručný popis trasy, jaké je značení, délka trasy, náročnost a přiložit mapu celé trasy. V terénu na ní jsou vyznačeny zastávky s popisy přírodnin, krajinných a kulturních zajímavostí a charakteristiky dané oblasti (Friedlová, 1991). Text na informačních tabulích musí zaujmout, nesmí být zbytečně dlouhý, musí používat srozumitelný popis (nepoužívat příliš cizích slov). Jak ukazují statistiky a analýzy je také velice důležité umístění informačních tabulí. Velké množství odborných textů na informačních tabulích většinou nezaujme návštěvníky, je třeba zvýšit atraktivitu informací (Švajda, Činčera, 2017). Důležitá je také propagace například v místním tisku, regionálním vysílání apod. Stezky označují naučnou stezku jako předem určenou turistickou trasu, vedoucí např. chráněnými územími, lesy, lesoparky, okolím měst, městy, městskými parky, zámeckými parky, zemědělskou krajinou apod., která si klade za cíl vzdělat, resp. přinést informace lidem, kteří ji procházejí. Využívá k tomuto účelu buď informační panely (zastávky naučné stezky), které jsou rozmístěné po trase naučné stezky, nebo tištěné průvodce, nebo jinou originálnější formu. Každá zastávka se většinou zabývá jiným tematickým okruhem, většinou tím, který se týká přímo místa, kde zastávka stojí. Na informačním panelu dané zastávky návštěvník nalezne popis k danému místu, obrázky a popř. fotky. Na informačních panelech je text psán stručně a ve většině případech v současnosti bývá ke stažení v elektronické podobě přes mobilní aplikace (Stezky, 2008). V současné době jsou mobilní telefony běžně využívány, a to i k práci s interaktivním obsahem a umožňují tak zobrazit velké množství informací. Informační systém společnosti Taggmanager je zaměřený zvláště na poskytování informací pro ochranu přírodních a kulturních památek. Tento systém umožňuje za pomoci jednoduché aplikace číst

mobilním telefonům speciální 2D grafické kódy zvané taggy a nasměrovat je na webovou adresu nebo možnost stažení dat. Klade si za cíl oživit zájem hlavně mladých lidí o naučné stezky, přírodní a kulturní památky tím, že jim poskytne interaktivní a mobilní alternativu informačních tabulí. Klasickou informační tabuli je možné doplnit nebo zcela nahradit tzv. tagglistem, který Vás přesměruje na interaktivní podobu naučné stezky navrženou speciálně pro mobilní telefony. Výhody této aplikace jsou, že si návštěvník informace odnese sebou, může virtuálně procházet celou stezku. Všechny informace si může prohlédnout i na počítači doma, ve škole apod.... Informace jsou dostupné kdykoli, komukoli, kdekoli, stačí si jen zapamatovat adresu z tagglistu. Na rozdíl od běžných informačních tabulí systém taggmanager umožňuje i distribuci zvuků a videa (Taggmanager© 2020).

Naučné stezky mají své specifické značení, obvykle se značí bílým čtvercem velikosti 10×10 cm s úhlopříčným zeleným pruhem vedeným z levého horního do pravého dolního rohu (tzv. smluvenou značkou pro naučné stezky). Nově vznikající stezky bývají ale značeny jinak – např. tzv. místním psaníčkem, svým specifickým značením (třeba značkou s logem), ukazateli, nebo mohou vést po stávající turisticky značené trase. Naučné stezky mají různá témata např. *lesnické* – stezka vede většinou příměstským lesem či lesoparkem, a seznamuje souhrnně s faunou a flórou lesa, lesnickým hospodářstvím, těžbou dřeva apod. *Hornické* – vedou regionem, který v minulosti proslul jako význačné naleziště nerostných surovin, drahých kovů apod., které se zde těžily. Stezka navštěvuje místa se zachovanými pozůstatky historické těžby, odvaly, zabezpečené vstupy do štol apod. *Geologické* – seznamují s významnými geologickými lokalitami, skalními odkryvy, starými lomy, nalezišti minerálů, nalezišti zkamenělin. *Vlastivědné* – stezky, které souhrnně seznamují s krajinou, kterou procházejí, a zajímavostmi na trase. *Přírodně ochranné* – zpravidla takové, které komplexně seznamují s jedním určitým chráněným územím, tedy jeho faunou, flórou apod., s tím, že každému tématu je většinou věnován jeden panel. *Městské* – vedou obvykle historickým centrem města nebo obce a jeho bezprostředním okolím, seznamují se stavebními a jinými památkami (kostely, původní městská zástavba, pomníky, technické památky), zajímavou architekturou, městským opevněním (hradby, brány) apod. *Sportovní* – objevují se většinou v příměstských lesích nebo lesoparcích. Sestávají z několika sportovišť a informačních panelů s doporučenými cviky (Stezky© 2008).

Naučné stezky se dají dělit podle různých hledisek, dle zaměření a dle lokality. Základní rozdělení je na stezky jednosměrné a na stezky okružní, dále je rozdělení

dle délky stezky, a to na krátké trasy asi do 5 km, středně dlouhé trasy, nejčastěji 5 – 15 km a dlouhé trasy, přes 20 km. Podle typu obsluhy rozdělujeme stezky na samoobslužné naučné stezky, stezky s kombinovaným výkladem, stezky s průvodcovskou službou (Čeřovský, 1989).

Naučné stezky jsou zaměřeny především na turisty, kteří podpoří ekonomiku města, ve kterém se naučná stezka nachází, ale také na místní občany, kteří ve městě a v okolí žijí. Důležité je rozhodnout se pro koho je stezka určena, pro děti, místní obyvatele, turisty nebo návštěvníky se speciálními zájmy. V dnešní „uspěchané“ době, kdy globalizace stále podstatněji stírá rozdíly mezi kulturami a prostředím, je velmi žádoucí posilovat identitu místa, která je určena především zdejšími kulturními a přírodními dědictvím. Takovýto výklad místa má nesporný význam nejen pro návštěvníky dané obce či regionu, ale především pro místní obyvatele. Součástí místního dědictví jsou místní tradice, vzpomínky nebo pověsti (Charles, 2004).

Naučné stezky mají i své negativní stránky, jejich realizací se zvýší počet návštěvníků lokality, a to může mít negativní dopad na volnou přírodu. Záleží, jak je naučná stezka projektována např. z jakých materiálů a kde a jak budou umístěny informační panely, popř. interaktivní prvky.

Naučná stezka může upozorňovat i na negativní jevy v krajině včetně informace, proč je určitý zásah nevhodný. Může vysvětlovat vztahy v ekosystémech a rozvíjet tak ekologické myšlení návštěvníků. Také umožňuje přístup k zajímavostem, ke kterým by se návštěvníci jinak nedostali. Naučné stezky jsou výrazným zpestřením každé turistické trasy mimo i vně chráněných území a plní výchovně-vzdělávací funkci turistiky. V krajině narušené lidskou činností si zřizovatelé naučných stezek kladou za cíl, chránit přírodu, a to co z ní zbylo. Naučné stezky nejsou pouze o přírodě, ale např. i o historii a tradicích dané lokality. Informační tabule a samotné prostředí, ve kterém se nacházejí, slouží k ponaučení a výchově. (Friedlová, 1991).

Vhodné umístění naučné stezky do krajiny je citlivý a nelehký úkol, který vyžaduje především pochopení místní paměti krajiny.

4. Charakteristika vybraného území

Obrázek 1: Mapa1 Lokalizace řešeného území v mapě České Republiky (zdroj ČÚZK, ©2020), upraveno autorkou

Vysoké Mýto leží ve východních Čechách v Pardubickém kraji v okrese Ústí nad Orlicí v nadmořské výšce 289 m. K městu patří integrované obce Brteč, Domoradice, Lhůta, Knířov, Svařeň a Vanice. Správní obvod (SO) obce s rozšířenou působností (ORP) Vysoké Mýto se nachází celý v Pardubickém kraji. SO ORP Vysoké Mýto sousedí s šesti obcemi s rozšířenou působností, a to ORP Ústí nad Orlicí, Litomyšl, Chrudim, Holice, dále Kostelec nad Orlicí a Rychnov nad Kněžnou a náleží celý do okresu Ústí nad Orlicí. SO ORP Vysoké Mýto zahrnuje celkem 40 obcí. V obcích, které tvoří celé správní území, žilo k 31. 12. 2018 celkem 32 418 obyvatel. Celková rozloha SO ORP Vysoké Mýto je 28 189 ha. Terén je rovinný až středně zvlněný. Jedná se o zemědělsky intenzivně obdělávanou krajinu. Náleží k provincii Česká vysočina (Mackovčín, Sedláček, 2002).

Převážnou část tvoří pole, louky se rozprostírají většinou v okolí vodních toků. Lesní pozemky zaujímají malou rozlohu. Dříve se v okolí Vysokého Mýta dařilo dubohabrovým hájům a acidofilním jedlovým doubravám. Výrobním zaměřením jsou půdy zařazeny do řeparské oblasti. Vysokomýtsko je součástí české křídové pánve.

4.1 Geomorfologické charakteristiky

Území správního obvodu ORP Vysoké Mýto je z geologického hlediska tvořeno převážně vápnatými jílovcí a slínovci, dále vápenci a jílovitými jemnozrnnými pískovci a méně jílovitými vápenci.

Území správního obvodu je z geomorfologického hlediska členité. Nachází se v provincii Česká vysočina, subprovincii Česká tabule a oblasti Východočeská tabule. Území leží na rozhraní tří celků, Svitavské pahorkatiny, Orlické tabule a Východolabské tabule. Největší část území včetně města Vysoké Mýto náleží ke Svitavské pahorkatině. Severovýchodní část území správního obvodu Vysokého Mýta spadá do celku Orlická tabule. Nejmenší část území pak náleží k celku Východolabská tabule. Svitavská pahorkatina je členitá pahorkatina s členitějším vrchovinným územím na východě, převážně v povodí Orlice, Loučné, Chrudimky a Svitavy, na severozápadě Labe.

4.1.1 Fyzikální, biologické faktory a geologie

Jak se uvádí v (Klíma, 2004) Vysokomýtsko je součástí české křídové pánve. Nejstarší sedimenty křídového moře nespatříme na povrchu, protože leží hluboko pod městem a jeho okolím. Tyto pískovce je možno na povrchu vidět v nedalekém skalním labyrintu Toulouvcových maštalích. Dříve se na Vysokomýtsku těžil kámen, ze kterého bylo převážně Vysoké Mýto vybudováno. Vysokomýtsko je přírodní nížinnou oblastí, ve které slabě převažují černozemní a hnědozemní půdy na spraši a sprašových pokryvech, z částí i na křídových slínech. V nivě řeky Loučné jsou nivní půdy. Převažují půdy hlinité, často jílovitohlinité, hluboké až středně hluboké. Půdy jsou výrobním zaměřením řazeny do řepařské oblasti. Také zde byl výskyt cihlářské hlíny, což dokládá i místní cihelna.

4.2 Struktura půdního fondu

Území 28 189 ha správního obvodu ORP Vysoké Mýto zabírá ze 70,1 % rozlohy zemědělská půda, 19,5 % tvoří lesní plochy a 1,8 % zastavěné plochy. Území správního obvodu ORP Vysoké Mýto je regionem s nejvyšším podílem zemědělské půdy z celkové rozlohy mezi správními obvody v Pardubickém kraji.

4.3 Hydrologické charakteristiky

Oblast Vysoké Mýto spadá do povodí Labe. Nejvýznamnějšími vodními toky na území správního obvodu Vysokého Mýta jsou Tichá Orlice, Novohradka a Loučná. Mezi větší vodní toky patří například Blahovský potok, Sloupnický potok, Teplický potok, Skořenický potok, Svařeňka, či Brodec. Soustavu vodních toků doplňují vodní plochy, zejména vodní nádrže a rybníky.

4.3.1 Hydrologické charakteristiky hlavních vodních toků:

Tichá Orlice pramení na západním svahu Jeřábu v Hanušovické vrchovině. Největším jejím přítokem je Třebovka, která se do řeky vlévá u Ústí nad Orlicí. Délka Tiché Orlice činí 107,5 km po soutok s Divokou Orlicí, plocha povodí je 757,1 km². Dále Vysokomýtskou kotlinou, ve které leží Vysoké Mýto protéká řeka **Loučná**, dříve s názvem Trstěnice, která je levostranným přítokem Labe, do kterého u Sezemic ústí. Loučná pramení ve Svitavské pahorkatině u obce Karle, v nadmořské výšce 516,4 m. Délka toku činí 80,3 km a plocha povodí je 724,2 km². Jejím významnějším přítokem je říčka Desná.

Řeka Loučná má několik přítoků a spodních pramenů. Koryto řeky bylo jen sporadicky regulováno. Řeka si tak většinou zachovala své přirozené koryto s četnými meandry a břehovým porostem. Její vegetační doprovod tvoří ve většině případů olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) a jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*) doplněné o vrbu jívu (*Salix caprea*), vrbu bílou (*Salix alba*), vrbu košíkářskou (*Salix viminalis*), javor horský, klen (*Acer pseudoplatanus*), dub letní (*Quercus robur*). V keřovém patru se uplatňuje zvláště bez černý (*Sambucus nigra*), ostružník malinový (*Rubus idaeus*), kalina obecná (*Viburnum opulus*). V bylinném patru se vyskytují zvláště ostřice třeslicovitá (*Carex brizoides*), řeřišnice hořká (*Cardamine amara*), škarda bahenní (*Crepis paludosa*), metlice trsnatá (*Deschampsia caespitosa*). Niva řeky Loučné je esteticky hodnotná část krajiny. (Klíma 2004) Nad Vysokým Mýtem u Jangelce se tok Loučné rozděluje do vodohospodářské soustavy tvořené vlastní řekou Loučnou, Průmyslovým náhonem, Prostřední řekou a Odlehčovacím potokem.

Vlastní tok Loučné meandruje pod Vinicemi, mimo zástavbu města. Městem protéká Průmyslový náhon s levostranným přítokem Knířovského potoka tzv. Nejzbachem. Mezi Loučnou a Průmyslovým náhonem uprostřed luk protéká Prostřední řeka, která se vlévá do Loučné v místní části Lipová.

Tok Loučné tvoří významný biokoridor umožňující migraci organismů a vzájemné propojení s dalšími biocentry – pole, louky, lesy, remízy. Dříve bylo Vysoké Mýto

obklopeno vodními plochami, ze kterých se zachoval rybník Chobot s plochou vodní hladiny 49 ha, s objemem vody 728 600 m³. Hlavním přítokem rybníku je Betlémský potok. Rybník Chobot se využívá k polointenzivnímu chovu ryb. Dalším z rybníků, který se zachoval je Knířovský rybník. Jde o průtočný rybník na Knířovském potoce se zatopenou plochou 2 ha a objemem vody 20 700 m³. Řeka Novohradka je pravostranným přítokem Chrudimky. Tok pramení u osady Paseky u Proseče. (Klíma, 2004).

4.4 Klimatické charakteristiky

Podle Quittovy klimatické klasifikace (za období let 1961-2000) spadá území správního obvodu ORP Vysoké Mýto do klimatických oblastí T2, MT9, MT10 a MT11. Pro oblast je charakteristické dlouhé, teplé a suché léto, přechodné období s teplým až mírně teplým jarem a podzimem. Zima je charakterizována jako krátká, mírná, suchá až velmi suchá, s mírnou sněhovou pokrývkou, která se udrží jenom velmi krátce. Průměrná roční teplota se pohybuje okolo 8,2 °C. Maximální teplota byla naměřena 35,9 °C, minimální teplota - 31,9 °C. Podnebí je ovlivňováno západními větry. Průměrné roční srážky jsou 664 mm (Quitt, 1971).

4.5 Fauna, flora

Výskytem fauny a flory, je převážně niva řeky Loučné, kde se podařilo zachovat původní druhové složení doprovodné liniové zeleně. Za cennou botanickou lokalitu se považují zalesněné stráně a břehy u mlýna Spálenec známé jako „Árónka“.

Největší plochy v okolí Vysokého Mýta zaujímají pole, jejich obyvatelé jsou např. skřivan polní (*Alauda arvensis*), křepelka polní (*Coturnix coturnix*), poštolka obecná (*Falco tinnunculus*), ťuhák obecný (*Lanius collurio*). Dalším významným prvkem s výskytem fauny a flory jsou lesy. Při prvním osídlování člověkem byly lesy na kopcích a svazích Vysokomýtska převážně listnaté s převahou druhů: habr (*Carpinus*), lípa malolistá (*Tilia cordata*), dub (*Quercus*). Na úrodných půdách z větší části byly složené z buku (*Fagus*) a jedle (*Abies*) a podél potoků byly dřeviny lužního lesa, olše (*Alnus*), jilm (*Ulmus*), dub (*Quercus*). V Lesích bylo zastoupeno keřové i bylinné patro. Lesy se dle potřeby (dřevo jako stavební materiál, palivové dřevo, rozšíření zemědělské půdy) začaly mýtit. Tím se měnil i celkový vzhled krajiny. V 18. – 19. století se opět začal na neúrodných půdách vysazovat les. Vysazovali se převážně smrkové a borové porosty (Klíma, 2004).

4.6 Ochrana přírody

Na území Vysokého Mýta se nachází přírodní památka „U Vinic“ vyhlášená roku 1992 Okresním úřadem Ústí nad Orlicí. Přírodní památka U Vinic je květnatá slatinná louka s výskytem např. prstnatce májového (*Dactylorhiza majalis*), ostřice Davalovi (*Carex davalliana*, syn.: *Vigna davalliana*), ostřice Hartmanovi (*Carex hartmanii*), srpice barvířské (*Serratula tinctoria*), vstavače obecného (*Anacamptis morio*, syn. *Orchis morio*), prvosenky jarní (*Primula veris*), kozlíku dvoudomého (*Valeriana dioica*) (Mackovčín, Sedláček, 2002).

Mezi další cenné lokality patří např. registrovaný významný krajinný prvek „Nad Křížovatkou“ v katastrálním území Domoradice. Jedná se o suťový les na opukovém svahu se vzácnou květenou např. hořcem křížatým (*Gentiana cruciata*), lilií zlatohlavou (*Lilium martagon*), prvosenkou vyšší (*Primula elatior*).

Dále „Broučí důl“ což je lokalita v údolí Bětnického potoka s výskytem např. prvosenky vyšší (*Primula elatior*), podbílku šupinatého (*Lathraea squamaria*).

Nedaleko vlakové zastávky Slatina u Vysokého Mýta je lokalita „Slatina u trati“, jedná se o slatinnou louku s výskytem např. vstavače májového (*Dactylorhiza majalis*). (Klíma, 2004).

Na území Vysokého Mýta je vyhlášeno také sedm památných stromů.

4.7 Historie

Dějiny Vysokého Mýta se uvádí od 13. století. Území Vysokomýtska bylo historicky důležitou spojnici mezi rovinatými a úrodnými oblastmi východních Čech a západní Moravy.

Město Vysoké Mýto bylo založeno králem Přemyslem Otakarem II. někdy kolem roku 1260. Město bylo zbudováno na vyvýšenině nad řekou Loučnou mezi staršími osadami na Vraclavi a Starém Mýtě. Vysoké Mýto se pyšní největším čtvercovým náměstím v Čechách o ploše necelé dva hektary. Náměstí a okružní ulice, která propojovala město, zabírali veškerou plochu vyhrazenou opevněním. Jméno města vzniklo podle starší osady „Mýto“ později „Staré Mýto“. První kamennou stavbou byl pravděpodobně kostel sv. Vavřince založen koncem 13. století, regotizován v letech 1875–1904. Který je chráněn jako kulturní památka České republiky. Vysoké Mýto bylo sídlem děkanství. Město bylo dokonale opevněno, opevnění bylo tvořeno dvojitou hradbou a třemi dvouvěžovými branami. Negativně rozvoj Vysokého Mýta poznamenala třicetiletá válka (Klíma, 2004).

Genius loci neboli „duch místa“ má celou řadu vlastností, které jsou jak zcela praktické a „přízemní“, tak i vznešené. Duch místa není pouze poetickou koncepcí romantiků, ale způsobem, jak místo funguje a ovlivňuje naše těla, organizaci práce i pocity (Cílek, 2004).

Ducha místa lze ve Vysokém Mýtě vnímat v hradbách, které chránili věnné královské město, v jeho podzemních chodbách, ve věžích, které jsou bránami do města. V lokalitě Vinice, tak nesmíme opomenout „Chodníček“, místní název pro lipovou alej vedoucí z Vysokého Mýta mezi poli na Vinice (Dvořák, 1968). Nebo samotné Vinice viz obr. č. 2 a 3, kde se již v 1. pol. 15. století pěstovalo víno, bývalý mlýn u odlehčovacího potoka řeky Loučné a diplomatické pásmo, kam jezdili lovit vyslanci, velvyslanci, zástupci ambasad, které vedlo od mlýna Jangelec po Višnarov a pod Panským mlýnem až k vodárně. K váženým návštěvníkům patřili např. Jan Werich a Rudolf Kortéz. Ducha místa můžeme najít v bývalé vile Samokov rodiny Hermenegilda Jirečka (13. 4. 1827 - 29. 12. 1909), který v letech 1874 – 77 působil jako učitel českého jazyka a literatury u korunního prince Rudolfa, jenž jej vyznamenal Řádem železné koruny III. třídy. Díky tomu byl Hermenegild Jireček povýšen do stavu rytířského. Jeho dcery byly Julie Jirečková, která se proslavila jako první dáma české secesní fotografie, a Noemi Jirečková významná klavíristka. Poslechem Beethovenovy Měsíční sonáty v podání Noemi Jirečkové byl inspirován Jaroslav Seifert, který ji k 80. narozeninám věnoval báseň „Na Vinicích“.

Obrázek 2: Mapa 2 Císařské otisky (1839), celkový pohled na místní část Vysokého Mýta Vinice – včetně obecních lesů

Zdroj: (<https://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/archiv.html>)

Obrázek 3: II. Mapa 3 Vojenské mapování 1836-1852, celkový pohled na místní část Vysokého Mýta Vinice

Zdroj: Zdroj: <http://oldmaps.geolab.cz>

(map_viewer.pl?lang=cs&map_root=2vm&map_region=ce&map_list=O_9_X)

5. Metodika

Nejprve byla vybrána trasa, po které naučná stezka povede. Naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice byla limitována pozemky, převážně cestami, které jsou ve vlastnictví města Vysokého Mýta.

Inspiraci pro návrh naučné stezky jsem čerpala z návštěvy jiných naučných stezek a městských parků, a to:

2019 - Stezka korunami stromů Jánské lázně

2020 – Tyršovy sady Pardubice

2020 – Naučná stezka Hamzův park a arboretum

2020 – Naučná stezka Bohdanečské rybníky

Informace o lokalitě a fotografie jsem čerpala především z místních publikací zapůjčených na Městském úřadu Vysoké Mýto, v regionálním muzeu Vysoké Mýto, také od Městských lesů Vysoké Mýto a Českého rybářského svazu. Obecné informace jsem získala z odborných časopisů a publikací zaměřených na ochranu životního prostředí, vzdělávání. Při návrhu naučné stezky byla nejprve navržena trasa. Po-té byla vybrána místa pro umístění informačních tabulí a interaktivních prvků. V další části byl proveden průzkum lokality, doplněný fotodokumentací. Byla zvolena témata, kterými se bude naučná stezka zabývat.

5.1. Mapy

Mapy byly použity převážně z internetového mapového zdroje www.mapy.cz a následně upraveny v programu malování. Pro mapu staré naučné stezky byla použita jako podklad turistická mapa v měřítku 1 : 30 000 viz obr. č. 4 a mapy s novou naučnou stezkou byly zpracovány na podkladu základních map v měřítku 1 : 30 000.

Výsledné mapy nové naučné stezky viz obr. č. 5 a 6 byly zpracovány v programu www.mapy.cz.

V práci byly použity také historické mapy, konkrétně císařské otisky (1824 – 1943), ze kterých je patrné, které cesty byly využívány již v 19. století.

5.2. Průzkumy v terénu

Průzkum v terénu byl proveden ve čtyřech ročních obdobích (podzim 2019, zima 2020, jaro 2020, léto 2020, podzim 2020). Vybraná lokalita je významná především svojí rozmanitostí, a to meandrující řekou Loučná, lemovanou vzrostlou zelení, loukami, jižními stráněmi místní části Vinice, lesem, rybníky, přírodní památkou U Vinic. Z kopce Nad Vinicemi jsou výhledy do okolní krajiny na biocentrum Oklikov, Bučkův kopec, při dobré viditelnosti je možno vidět hrad Kunětická hora a Orlické hory.

Podzimní průzkum z roku 2019 byl zaměřen především na vybrání vhodné trasy. Vybraná lokalita prošla v posledních letech několika proměnami, např. přibyly zde cyklo trasy – cyklistické okruhy, v části lesa u staré hospody na Vinicích. S přibývajícím zástavbou se změnili také přírodní podmínky a stav krajiny.

Při terénním průzkumu byla navržena trasa okruhu, která byla zanesena do předběžné mapy. Byla také vybrána místa, pro umístění informačních tabulí a herních prvků. Místa jsem volila s ohledem na pozemky ve vlastnictví města Vysoké Mýto.

Jarní a letní průzkum byl proveden s entomologem Romanem Mlejnkem a byl zaměřen především na místní faunu a floru.

5.3. Fotodokumentace

Fotografie byly pořízeny při terénním průzkumu autorkou v listopadu 2019, v srpnu 2020, v listopadu 2020 fotoaparátem Huawei p10 a LG Gflex 2. Fotografie rostlin, živočichů byly převzaty převážně od Romana Mlejnka a jeho kolegů, kteří fotografie pro naučnou stezku poskytli. Některé fotografie živočichů, rostlin nejsou přímo z dané lokality, ale byly použity pro lepší kvalitu. Přímo v lokalitě Vinice se nepodařilo na fotografii zachytit druh tak, aby si ho mohl návštěvník lépe prohlédnout. Fotodokumentace z podzimu 2019, léta 2020 a podzimu 2020 je součástí přílohy. Tvar Informačních tabulí navrhl architekt města Vysokého Mýta Ing. arch. Jakub Chobotský.

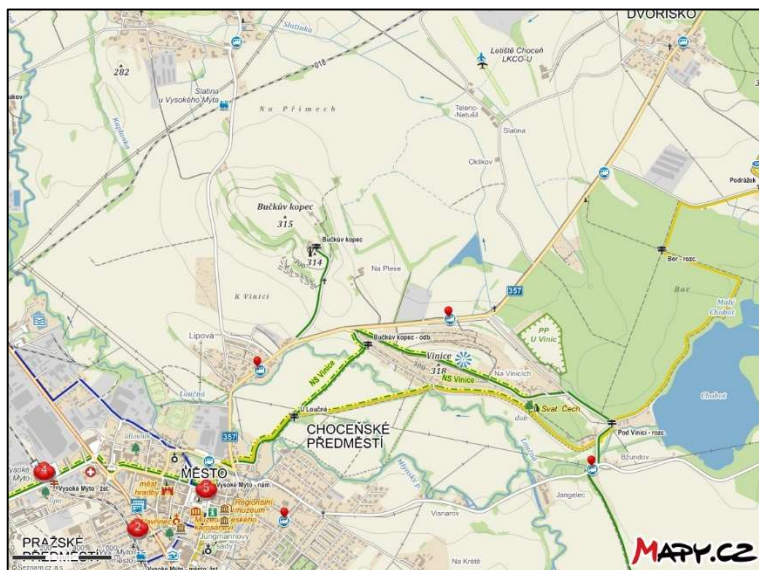
Témata na informační tabule byla vybrána autorkou a zpracována v programu PowerPoint. Aplikace pro načtení QR kódů bude zpracována společností MOVING PICTURES s.r.o., Hradec Králové.

5.4. Porovnání nové a staré naučné stezky

Nový návrh byl porovnán s původní trasou staré stezky viz obr. č. 4. Stará naučná stezka Vysoké Mýto - Vinice vedla pěti zastaveními, měřila 5 km a výchozí bod byl v ulici Weinfurtherova naproti Místní organizaci Českého rybářského svazu, u odlehčovacího potoka řeky Loučné. Druhé zastavení bylo na začátku Chodníčku, který vede na Vinice a je lemován lípami. Třetí zastavení bylo před bývalou vilou "Samokov" rodiny Hermenegilda Jirečka. Stezka pokračovala po hřebeni Vinic, a z něho se vracela zpět do Vysokého Mýta javorovou alejí jdoucí mezi poli.

Část nově navržené naučné stezky povede po stejné trase jako původní okruh. Nová stezka bude měřit 9 km, povede také městským lesem, okolo rybníku Chobot, kde na dalších třech zastaveních přiblíží návštěvníkům skladbu lesa, význam pasek, seznámí s druhy vázanými na lokalitu a po rozkliknutí QR kódu přiblíží návštěvníkovi pomocí dobových fotografií, jak se pracovalo dříve v lese a s akcemi, které se pravidelně konaly na rybníku Chobot.

Obrázek 4: Mapa 4 Trasa staré naučné stezky Vysoké Mýto – Vinice s jednotlivými zastávkami

Zdroj: www.mapy.cz, turistická mapa (2020), v měřítku 1 :30 000

Obrázek 5: Mapa 5 Trasa pro naučnou stezku Vysoké Mýto – Vinice

Zdroj: www.mapy.cz, základní mapa (2020), v měřítku 1 : 30 000, upraveno autorkou

Obrázek 6: Mapa 6 Trasa pro naučnou stezku Vysoké Mýto – Vinice s jednotlivými zastaveními (2020)

Zdroj: www.mapy.cz, základní mapa (2020), v měřítku 1 :30 000, upraveno autorkou

6. Historie naučných stezek ve Vysokém Mýtě

6.1 Stávající (dožívající) naučné stezky

Město Vysoké Mýto mělo 3 naučné stezky. V roce 2000 byla otevřena naučná stezka „Vysoké Mýto – Knířov – Vanice – Vysoké Mýto“, která měla pět zastavení. Měla návštěvníky informovat o přírodě a historii daného území. V roce 2002 byla otevřena ke Dni Země naučná stezka „Vysoké Mýto – Vinice – Vysoké Mýto“. Stezka vedla výletním místem „Kujebáků“ Vinicemi. Stezka má pět zastavení, ve kterých svým návštěvníkům měla přiblížit přírodu, historii a významné osobnosti, které zde žily, nebo na Vysokomýtsko jezdili za svými zálibami. Stezka začínala v místech, kde býval náhod na Jalovém potoce, hned naproti areálu místní rybářské organizace „Na rybníčkách“. Trasa a druhé zastavení pokračovalo na „Chodníčkách“, místní název pro lipovou alej propojující Vysoké Mýto a místní část Vinice. Dále vedla okolo bývalé vily „Samokov“ rodiny Hermenegilda Jirečka. Čtvrté zastavení bylo u „Výletní hospody na Vinicích“, kde nedaleko v lese je umístěna socha Svatopluka Čecha. Páté a poslední zastavení bylo pravděpodobně na hřebeni Vinic, s výhledem na Bučkův kopec s nadmořskou výškou 315 m. n. m. a na biocentrum Oklikov.

6.2 Obnova naučných stezek

Jak se uvádí ve Vysokomýtském zpravodaji 04/2020 „Naučné stezky se promění“. Staré naučné stezky byly vybudované před 20 lety ve spolupráci města Vysoké Mýto a vysokomýtské organizace Českého svazu ochránců přírody. Svým obsahem a vzhledem jsou informační tabule na naučných stezkách již zastaralé, poškozené, někde chybí úplně. Stezky tak již neplní svůj účel.

Nové naučné stezky dostanou jinou podobu než ty dosavadní. Také povedou jinou, rozšířenou trasou. Stezky budou kompletně interaktivně propojeny s webovým rozhraním. Informace, fotografie, které nebudou na informačních panelech zobrazeny, si návštěvník prohlédne přes QR kód v mobilním telefonu.

Měly by být vybudovány tři okruhy naučných stezek. První z naučných stezek, která vede centrem města, se podařilo dokončit a otevřít návštěvníkům v červenci 2020. Stezka, je věnována zejména historii města, památkám a významným osobnostem.

Druhý okruh naučné stezky by měl být zaměřen na přírodu. Povede z Vysokého Mýta na Vinice, k rybníku Chobot a do přilehlého lesa, který spravují Městské lesy Vysoké Mýto. Třetí okruh naučné stezky by měl vést „po duchovním okruhu“ do Knířova a do Vraclavi.

Pro každou z navrhovaných naučných stezek bude charakteristický jiný materiál, ze kterého budou vyrobeny informační panely. Pro městský okruh je vybrán ocelový materiál Cor – ten (Corten), (povětrnostně či korozi odolná ocel), pro přírodní naučnou stezku na Vinice budou informační panely vyrobeny ze dřeva a pro duchovní naučnou stezku na Knířov budou panely řešeny z kamene.

7. Naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice

Okruh Vysoké Mýto – Vinice je navržen se 7 přírodními zastaveními v charakteristických základních krajinných prvcích, řeka, alej, louka, les, rybník, paseky, zahrady – vyhlídka.

Na každém zastavení bude naučná tabule s mapou celé trasy, historickou fotografií a fotografií s popisem rostlin, živočichů se stručným popisem lokality. Místo určené pro informační tabule je v mapě označeno číslem a místo pro herní prvky je označeno červeným bodem. U popisu každého zastavení je fotografie s místem určeným pro informační tabuli. Po načtení QR kódu, se návštěvník dozví o místě, u kterého se právě nachází více. Bude mít možnost, prohlédnou druhy (živočichy, rostliny), které se v lokalitě vyskytují, také si bude moci prohlédnout fotografie, jak místo vypadalo dříve z dobových fotografií. Tyto doplňující fotografie, které návštěvník uvidí

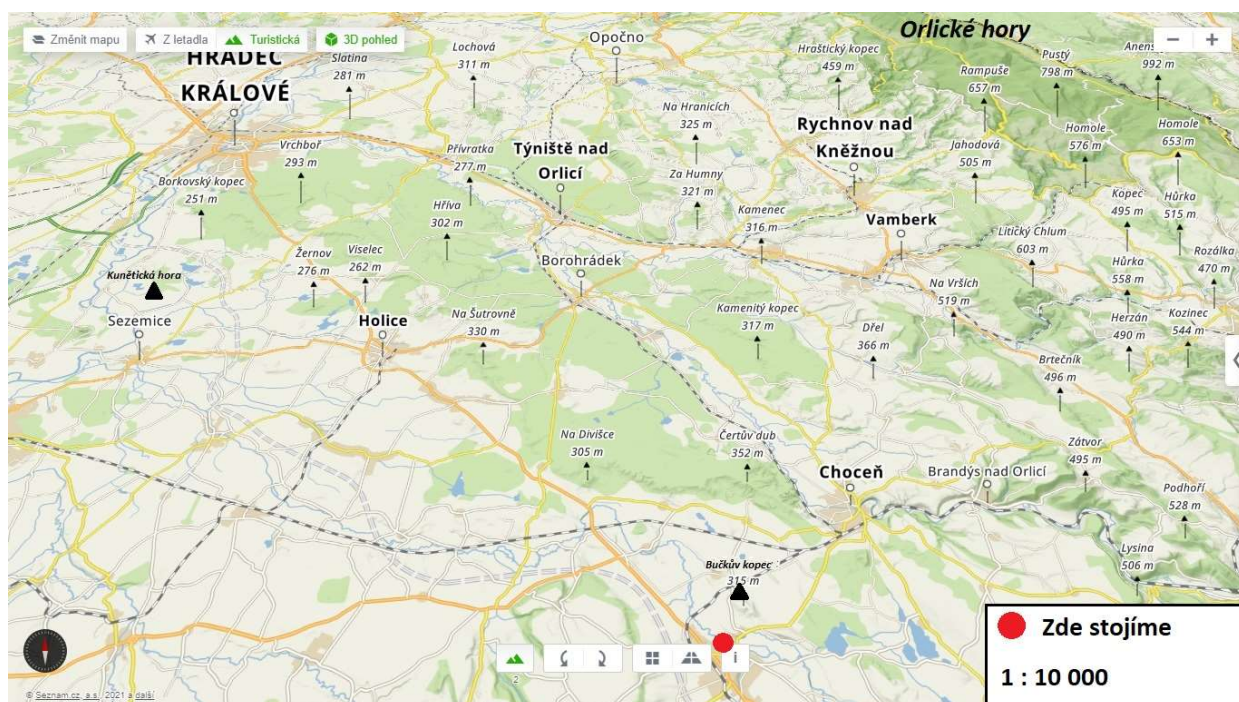
po načtení QR kódu jsou uvedené v příloze. Zdroj fotografií je vždy uveden nad příslušnou fotografií.

Naučná stezka bude doplněna o interaktivní prvky.

7.1 Návrh stezky a její popis

Naučná stezka začíná U Panského mlýna na řece Loučné. Dále pokračuje ulicí Wienfurtherova okolo sádek místní rybářské organizace směrem na „Postulánek“ místní název pro louku, okolo které protéká řeka a dále na „Chodníček“. Místní název Chodníček, je lipová alej propojující Vysoké Mýto s místní částí Vinice. Za Chodníčkem se stezka stáčí doprava. Na své cestě míjí bývalou vilu Hermenegilda Jirečka místního historika a učitele. Pokračuje okolo cyklo tras, které jsou umístěny v lesíku naproti bývalé hospodě Na Vinicích. Stezka protíná místní komunikaci a míří do lesa, který je ve správě městských lesů Vysokého Mýta. Lesní pěšinou pokračuje až k rybníku Chobot a po cestě podél rybníku až k Malému Chobotu. Dále lesem a zpět k cyklo trasám na Vinicích. Stezka vede až na samotný vrchol Vinic odkud je nádherný rozhled do krajiny. Z vrcholku je vidět např. hrad Kunětická hora, Orlické hory, Vysoké Mýto a jeho věže a Bučkův kopec, viz obr. č. 7.

Obrázek 7: Mapa 7 panoramatický pohled s jednotlivými zmiňovanými horami

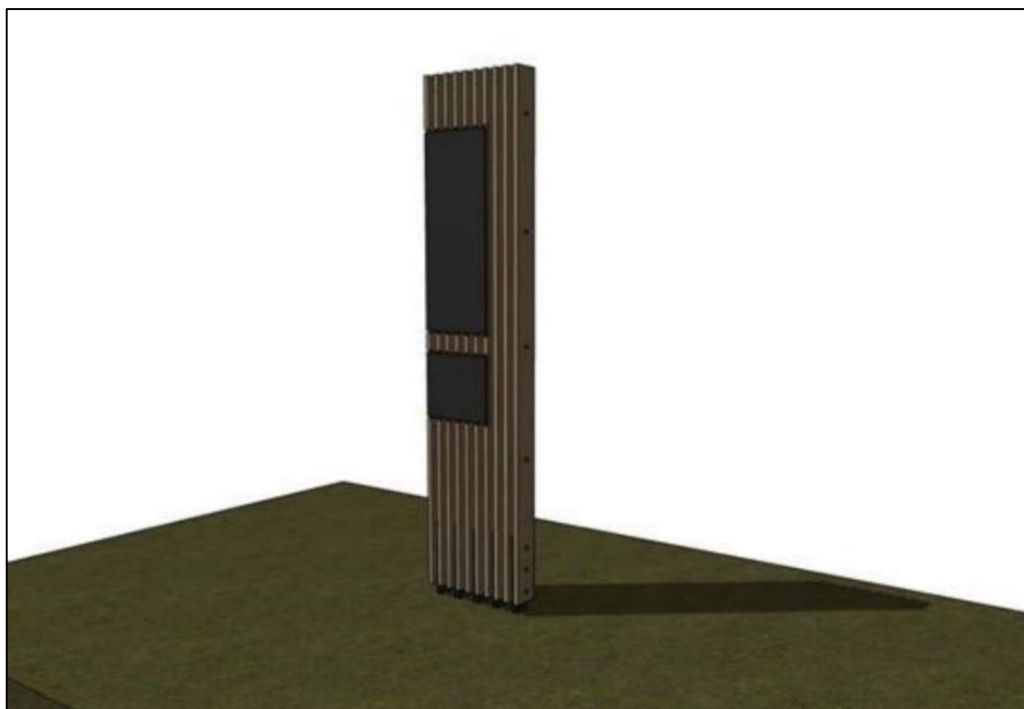
Zdroj: www.mapy.cz základní mapa 1 : 10 000, upraveno autorkou

Z vrcholu Vinic se stezka vrací podél zahrad, přes řeku Loučnou javorovou alejí zpět k Panskému mlýnu.

7.1.1 Popis informačních tabulí

Informační tabule budou vyrobeny ze dřeva. Bude na nich umístěno logo Vysokého Mýta. Pro každou tabuli po načtení QR kódu budou vybrány dva až tři zajímavé jevy, živočichové a rostliny z daného úseku, jejich popis a fotografie. Na informační tabuli bude mapa s trasou naučné stezky, s vyznačeným daným místem, aby se návštěvník dobře orientoval, kde se právě nachází. Informační panel viz obr. č. 8.

Obrázek 8: Informační panel, Ing. arch. Jakub Chobotský, ČKA (2020).

7.1.2 Jednotlivá zastavení

Zastavení číslo 1. – Vodní tok Loučná

Naučná stezka začíná u Panského mlýna na řece Loučné, původně mlýna středověkého, přestavěného v 18. a 19. století. Panský mlýn je jedním z mnoha mlýnů na řece Loučné, kterou již od středověku využívaly pro její velký spád ke svému pohonu. Pro účely mlýnů byly zhruba od 15. století budovány náhony, čímž na řece vznikla komplikovaná síť říčních toků. Zde u Panského mlýna vytéká z tzv. Mlýnského potoka, který je náhonem z řeky Loučné pro mlýny v těsné blízkosti města, tzv. Vyrovnávací potok. O kousek dál se vlévá do Mlýnského potoka Knířovský potok nazývaný lidově Nejzbach.

V řece žijí především pstruzi (*Salmo trutta*), uhoř říční (*Anguilla anguilla*), kapr obecný (*Cyprinus carpio*) a štika obecná (*Esox lucius*). Z rostlin se tu hojně vyskytuje zevar jednoduchý (*Sparganium emersum*), který je rozšířenou bylinou potoků nebo řek. Vyskytují se tu vážky např. motýlice lesklá (*Calopteryx splendens*), střevlík Ulrichův (*Carabus ulrichii*) a tzv. létající drahokam – ledňáček říční (*Alcedo atthis*).

Každé věnné město, mezi něž patřilo i Vysoké Mýto muselo odvádět určité naturální dávky české královně, zpravidla to, co bylo v daném kraji nejlepší. V případě Vysokého Mýta to byly pstruzi. Loučná byla vždy vyhlášenou pstružnou řekou a chytat sem později na tzv. diplomatické pásmo mezi Jangelcem a Višnarovem a mezi Panským mlýnem a vodárnou zavítala nejedna slavná osobnost. Můžeme zmínit např. Jana Wericha či Rudolfa Cortése. (Dvořák 2004).

Pod QR kódy si návštěvník stezky bude moci přečíst více informací o druzích vyskytujících se v tomto biotopu. Dočte se o zevaru jednoduchém (*Sparganium emersum*), který je rozšířenou bylinou potoků nebo řek, kde může docházet i k výkyvům vodní hladiny. Druh roste od nížin do hor a kvete od června do července. Fosilní druhy zevarovitých rostlin byly nalezeny již ve druhohorních zkamenělinách na území dnešního Grónska. Se zevarem jednoduchým se v okolí Vysokého Mýta můžeme setkat jak v Loučné, tak i v menších tocích. Dalším druhem je motýlice lesklá (*Calopteryx splendens*). Na vodních náhonech v okolí Vysokého Mýta často vidíme vážku motýlici lesklou, která má rozpětí křídel až 7 cm. V klidu má křídla složená nad tělem, což je typický znak pro celou skupinu, která se nazývá stejnokřídlice. Tělo samců je zbarveno kovově modře, u samic je světle zelené. Motýlice létají nad vodní hladinou většinou nízko a blízko břehu. Larvy i dospělé vážky jsou predátoři. Dále o ledňáčku říčním (*Alcedo atthis*), který je pro své krásné zbarvení nazýván létající drahokam. Ledňáčky můžeme vzácně zahlédnout i nad zdejšími vodami. Ledňáček říční je pouze o něco málo větší než vrabec. Charakteristické pro něj mimo zářivé zbarvení je i nápadně dlouhý a zašpičatělý zobák. Tento pták se živí menšími rybami, které loví střemhlavým útokem pod vodní hladinu. Na jídelníčku ledňáčka se objevuje také vodní hmyz a obojživelníci. Je zajímavé, že ledňáček dokáže vyvinout rychlost letu vyšší než 45 km/h. Hrozbou pro ledňáčky je především ničení jejich přirozených biotopů a nedostatek míst k hnízdění.

V příloze obr. č. 40, 41, 42, 43, 44, 78.

Obrázek 9: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 1

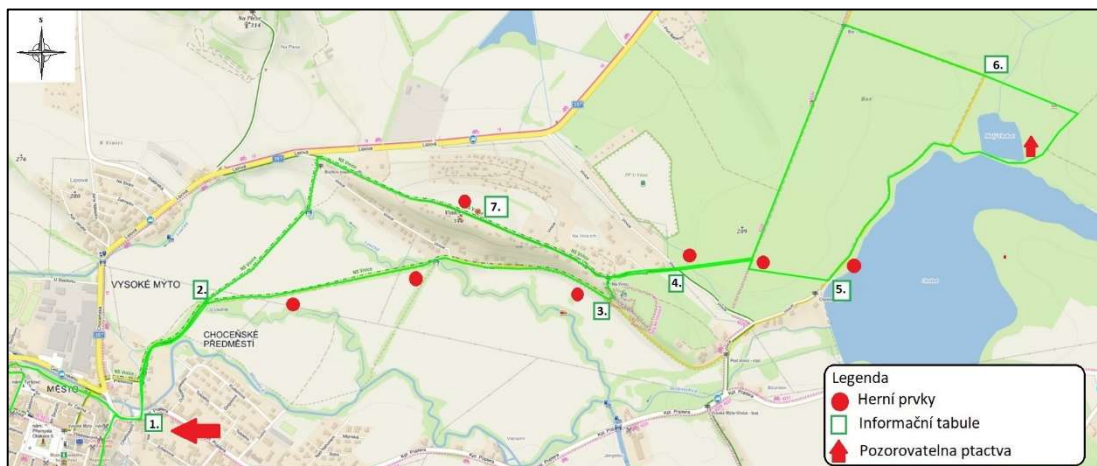
Zdroj: Vlastní zpracování (2020)

Obrázek 10: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 1 Panský mlýn

Foto: K. Tomášková (2020)

Obrázek 11: Mapa 8 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky (2020), s vyznačeným bodem č. 1, kde se právě nacházíme

Zdroj: www.mapy.cz, základní mapa (2020), měřítko 1 :30 000, upraveno autorkou

Zastavení číslo 2. – Alej Chodníček

Druhé zastavení a informační tabule je umístěno na začátek lipového stromořadí tzv. Chodníčku. Původně se jednalo o dlážděnou cestu bez stromů. Kolem roku 1906 byla vysazena podél chodníčku lipová alej. Výsadba aleje byla provedena především pro vytvoření souvislého stínu, který pak zvyšoval například pochodovou aktivitu vojsk i tažnou sílu zvířat. Aleje jsou zřejmým prvkem i v zimním období, kdy byla samotná cesta zavátá a ukazovaly tak trasu i v zimním období. Aleje jsou mimo jiné významným orientačním prvkem v krajině. Alej má usměrňovat zájem cestujících na význačné krajinné dominanty (přírodní útvary, stavby, sídla) jejich skrýváním, částečným odhalováním a průhledy na vhodném místě. Kromě Chodníčku s lipovou alejí vede od můstku přes Jalovou řeku směrem k Vinicím též javorová alej kopírující polní cestu. Javory zde byly vysazeny na počátku 21. století a nahradily staré topoly.

Na informační tabuli bude popsán např. kravec lipový (*Lamprodila rutilans*). Tento brouk, tedy jeho tělo je zbarveno kovovým nádechem, je možné ho spatřit na kmenech nebo listech lip v květnu nebo v červnu. Také bude návštěvník stezky seznámen s obyvateli dutin stromů a jejich významem. Dutiny slouží jako dočasný úkryt, k vyvedení mladých a jako tzv. spižírna k uložení potravy.

Po načtení QR kódu se návštěvník dočte další informace, které se týkají daného místa. Například to, že lípa (*Tilia*) je náš národní strom. Lípa se stala oficiálním národním symbolem až v červnu 1848 během Slovanského sjezdu. Byla to reakce na frankfurtský sněm, kde byl jako symbol velkoněmectví zvolen dub. Lípu měl jako národní strom navrhnout František Ladislav Čelakovský, básník národního obrození.

Z druhů bude popsán Střevlík Scheidlerův (*Carabus scheidleri*), který se vyskytuje v dané lokalitě. Střevlík Scheidlerův byl opakovaně zjištěn v blízkosti zdejších alejí. Střevlík má délku zhruba 3 cm a u nás se vyskytuje od nížin do hor. Je to druh velice proměnlivý jak barevně, tak strukturou krovek.

Také se návštěvník dozví něco o historii místa. V roce 1934 se město rozhodlo pro vybudování kvalitnějšího povrchu cesty z tehdy moderního betonu. Stavba byla zadána Orlické stavební společnosti a přišla na 23 187,- Kč. Po Chodníčku kráčeli nejenom místní, ale dotkla se ho noha nejedné vzácné osobnosti. Chodil tudy i český básník a držitel Nobelovy ceny za literaturu Jaroslav Seifert, když ve vile na Vinicích navštěvoval klavírní virtuosku Noemi Jirečkovou.

V příloze obr. č. 45, 46, 47, 48, 49, 50, 76, 77.

Obrázek 12: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 2

Zdroj. Vlastní zpracování (2020)

Obrázek 13: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 2

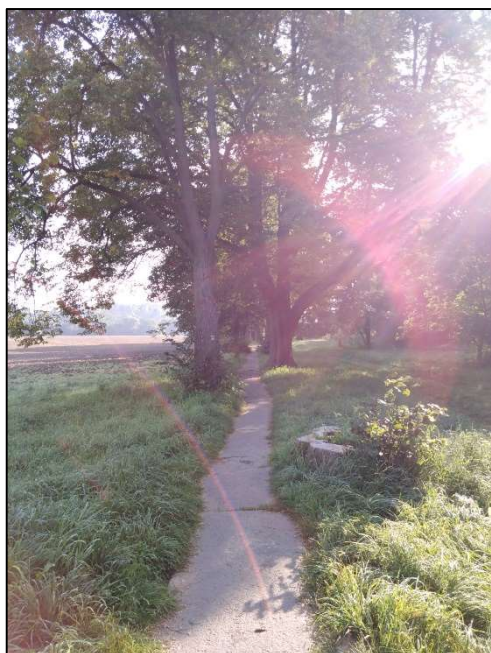
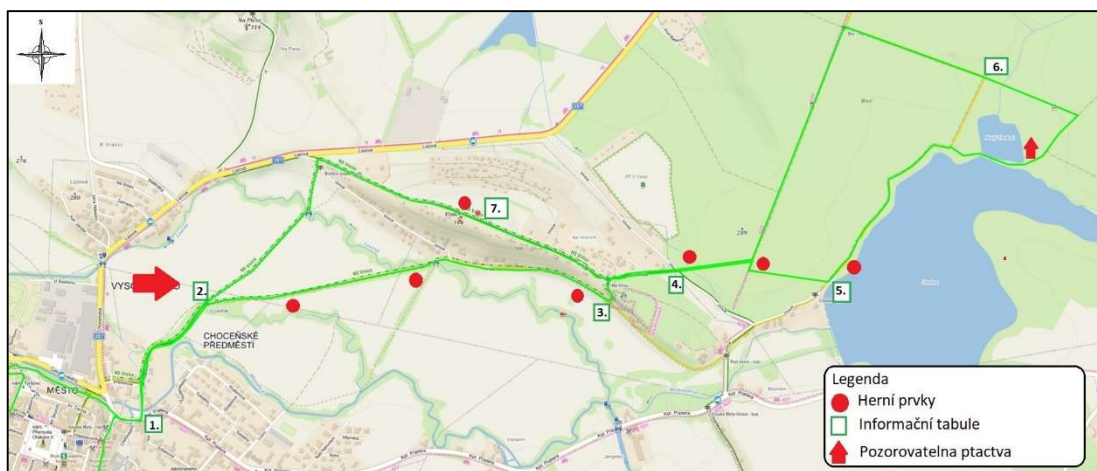

Foto: K. Tomášková (2020)

Obrázek 14: Mapa 9 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky, s vyznačeným bodem č. 2, kde se právě nacházíme

Zdroj: www.mapy.cz, www.mapy.cz, základní mapa (2020) v měřítku 1 :30 000, upraveno autorkou

Zastavení číslo 3. – Vinice, louka a říční meandry

Název lokality Vinice vychází ze skutečnosti, že se zde s přestávkami již od 14. století pěstovala na jižních svazích vinná réva (Dvořák 1968). Jak výnosné zdejší vinice byly, není známo, ale zdejší víno nikdy žádné proslulosti nezískalo. V roce 1845 již zde vinice neexistovali. Kromě vinic se zde vždy nacházely zemědělské usedlosti, od 19. století pak vily zámožných obyvatel města. Dnes se jedná o poklidnou zahradní čtvrť s rodinnými domy a zahrádkářskou kolonií, ale také o místo se sportovním využitím.

Mezi vilami na Vinicích vynikala vila historika Hermenegilda Jirečka. Tato vila byla zbourána po roce 1963 (Dvořák 2003).

Na jižním svahu návrší Vinice stojí památný strom, mohutný dub letní, jehož stáří se odhaduje na více než dvě stě let. Uprostřed sportovního areálu cyklo tras se nachází pomník s bustou spisovatele, básníka a národního buditele Svatopluka Čecha z roku 1910. V polovině 19. století na březích řeky Loučné rostly topoly (*Populus*), vrby (*Salix*) a olše (*Alnus*). Louky poskytovaly seno a otavy. Město si luk v minulosti velmi vážilo, a to nejen jako zdroje krmiva pro dobytek ve městě, ale i pro vojenské koně zdejší posádky (Dvořák, 2003).

Řeka se při povodních rozlévala do luk. Na informační tabuli umístěné pod cyklo trasami na okraji louky bude popisován význam meandrů. Pestrost zdejších luk dokládá např. metlice trstnatá (*Deschampsia caespitosa*), hrachor luční (*Lathyrus pratensis*), bezkoleneček modrý (*Molinia caerulea*), svízel severní (*Galium boreale*). Z obyvatel luk je to např. vlhkomilný druh sarančete – saranče mokřadní (*Stethophyma grossum*). Po načtení QR kódu se návštěvník dočte o významu meandrů. Četné meandry můžeme vidět nejen na řece Loučné, ale i na blízkém Mlýnském náhonu. Meandr je zákrut řeky, kdy vlivem boční eroze dochází k vymílání břehů na jedné straně a usazování na straně druhé. Meandrující vodní tok je přirozeným stavem nejen pro přírodu, ale i pro člověka. Řeka s četnými meandry např. lépe zachytí přívalové vlny při záplavách. Pod QR kódem bude také informace o pestrosti louky s výskytem metlice trstnaté, hrachoru lučního, bezkolence modrého, svízele severního. Na vlhčích místech se setkáme s ostřicí štíhlou (*Carex acuta*) a vzácně i s blatouchem bahenním (*Caltha palustris*). V posledních letech se však na loukách projevuje eutrofizace. Jedná se o „zamoření živinami“, které je pravděpodobně spojené s větším zásobením dusíku a nižší druhovou pestrostí. Ze živočichů bude popsán vlhkomilný druh sarančete - saranče mokřadní, který je typický pro vlhké louky v nivách řek i okolí rybníků. Je to býložravý druh živící se zejména travami. Samci vydávají za teplého slunečného počasí charakteristické

tikavé zvuky, které vznikají třením trnu na konci holení nohou o žilky na tuhém předním křídle. Dospělci sarančat se vyskytují od června do listopadu. Dále o modrásku jehlicovém (*Polyommatus icarus*), který patří k našim běžnějším modráskům. Housenky se neomezují jen na jeden druh živné rostliny a mohou ožít řadu bobovitých rostlin. Nedorostlé housenky přezimují v úkrytech na zemi, kde se o ně starají mravenci. Housenky vylučují šťávy, které jsou pro mravence atraktivní. Mravenci se o housenky starají i v době jejich zakuklení. V příloze obr. č. 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57.

Obrázek 15: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 3

Zdroj. Vlastní zpracování (2020)

Obrázek 16: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 3
Pod cyklo trasami, vpravo louky a meandrující řeka Loučná

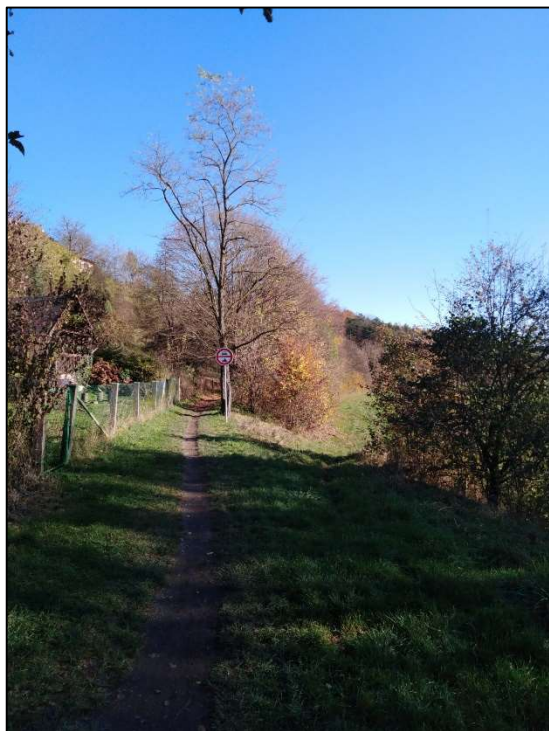
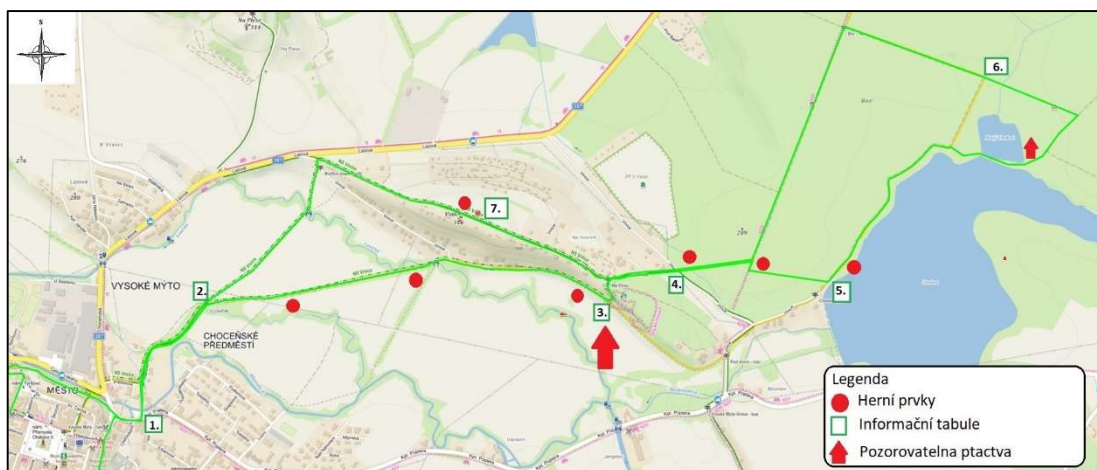

Foto: K. Tomášková (2020)

Obrázek 17: Mapa 10 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky, s vyznačeným bodem č. 3, kde se právě nacházíme

Zdroj: www.mapy.cz, základní mapa (2020) v měřítku 1 :30 000, upraveno autorkou

Zastavení číslo 4 - les

Část obecního lesa je ve vlastnictví města Vysokého Mýta již od jeho založení roku 1262 králem Přemyslem Otakarem II. Další část získalo město ještě před rokem 1415. Dnešní výměra tohoto lesa je cca 570 ha.

Na území lesního hospodářského celku (LHC) Městské lesy Vysoké Mýto jsou lesy svou skladbou téměř v rovnovážném stavu. Jehličnany jsou zastoupeny 57 %. Nejvyšší plošné zastoupení mají tři dřeviny a to dub (*Quercus*) 26,5 %, smrk (*Picea*) 24,9 %, a borovice (*Pinus*) 23,7 %. S odstupem následuje modřín (*Larix*), jasan (*Fraxinus*) a buk (*Fagus*) (Městské lesy Vysoké Mýto, 2020).

Informační tabule umístěna u vstupu do lesa nás seznámí s přechodovým pásmem mezi lesem a okolní krajinou. Přechodové pásmo neboli zóna se nachází v hraničním pásmu mezi dvěma či více sousedními společenstvy (biocenózami). Dochází v ní k více či méně plynulé přeměně jedné biocenózy v druhou, přičemž zde dochází k jejich aktivní interakci a jsou zde přítomny osobité vlivy a mechanismy, které se nevyskytují v sousedících biocenózách. V případě vstupu do lesa na Vinicích to je nejen obytná zástavba a pole, ale i rybník. Nedaleko tohoto vstupu do lesa se nachází přírodní památka U Vinic, slatinná louka s výskytem chráněných druhů rostlin. Roste zde ohrožená orchidej prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*). Podle přílohy zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění je v kategorii ohrožený a zároveň ve stejné kategorii je v Červeném seznamu cévnatých rostlin ČR.

Na okraji lesa rostou staré duby, ve kterých se vyvíjí např. tesařík dubový (*Plagionotus arcuatus*), který svým zbarvením připomíná vosu. V Evropě tesařík žije v dubových lesích v nížinách a pahorkatinách. Larva můžeme nalézt pod kůrou dubu, k zakuklení zalézá do dřeva až 7 centimetrů hluboko. Dospělý jedinec tesaříka měří až 20 milimetrů.

Jako zástupci obyvatel zdejších lesů jsou pod QR kódem uvedeni roháček kozlík (*Dorcus parallelipedus*), indikující biologicky cenné stromy a brouci kůrovci (*Scolytinae, Ipsinae*), kteří jsou veřejností spojováni s lesními hospodářskými kalamitami. Všichni jistě známe našeho velkého roháče, tedy roháče obecného. V okolí Vysokého Mýta žije další příbuzný roháč, roháček kozlík, který je sice menší, ale i tak může délkou těla dorůst nad 3 cm. Jeho larva se vyvíjí v trouchu nejrůznějších listnatých stromů. Brouci kůrovci jsou spojováni hlavně s lesními hospodářskými kalamitami, ale již méně je známo, že se vyvinuli již na konci druhohor a na světě je dnes vědecky popsáno zhruba 6 tisíc druhů. Většina kůrovců vytváří

ve dřevě systém složitých chodbiček, který je druhově charakteristický. Ani ti největší kůrovci nejsou delší než 1 cm.

Další uvedený zástupce je zlatohlávek zlatý (*Cetonia aurata*), který se velice často nachází na prosvětlených místech na krajích lesů. Zbarvením těla je velice proměnlivý. Krovky jsou jak kovově zelené, tak zlatozelené, fialové, načervenalé nebo bronzové. Dospělý brouk měří až 2 cm. Jeho larvy žijí v trouchnivějícím dřevě, v pařezech, v tlejícím listí, v kompostech, kde se krmí organickým materiálem. Kuklí se v červnu nebo červenci. S dospělými brouky se setkáváme od poloviny května až do léta. Dospělci se živí pylem, nektarem a zralými plody.

V příloze obr. č. 58, 59, 60, 61.

Obrázek 18: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 4

Zdroj. Vlastní zpracování (2020)

Obrázek 19: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 4

Vstup do Městského lesa

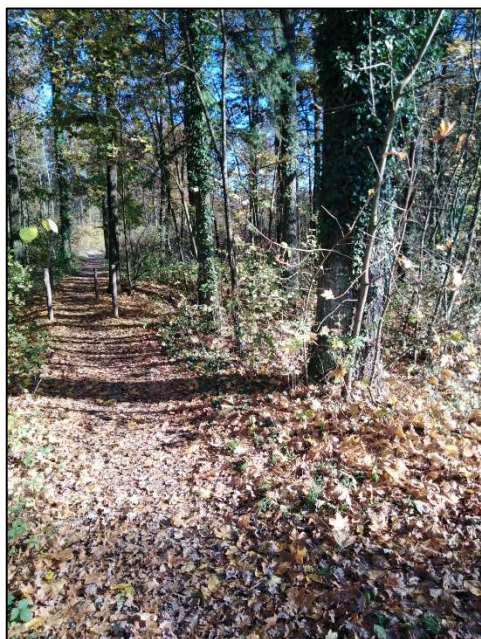
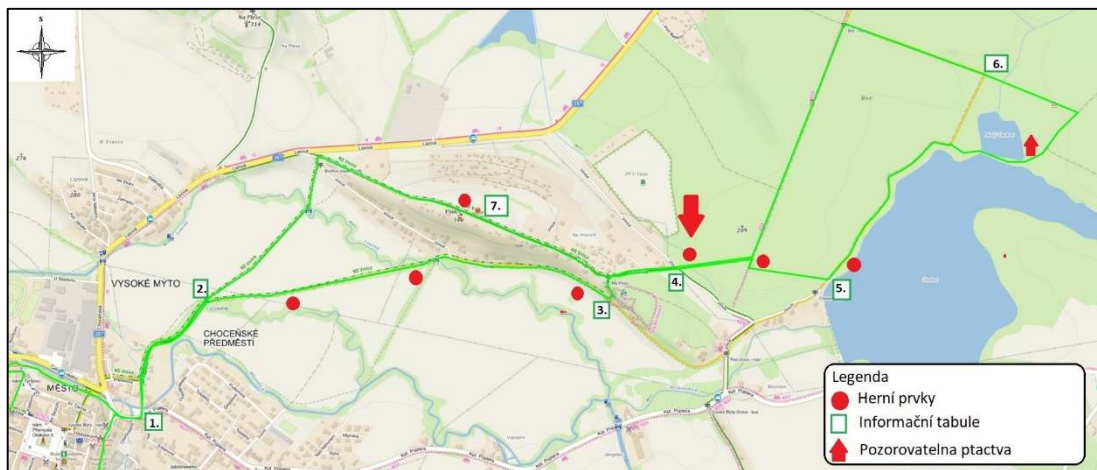

Foto: K. Tomášková (2020)

Obrázek 20: Mapa 11 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky, s vyznačeným bodem č. 4, kde se právě nacházíme

Zdroj: www.mapy.cz, základní mapa (2020) v měřítku 1 :30 000, upraveno autorkou

Zastavení číslo 5 – Rybník Chobot

Rybník Chobot byl založen v roce 1962. Rybník je napájen Betlémským potokem, který pramení u Chotěšín a u mlýna Jangelec se vlévá do Loučné. Je to průtočný rybník.

Název rybníka je původním pomístním označením lesa mezi Zahájí a Vinicemi. Jeho tvar s výběžkem připomíná chobot. Shodou náhod i rybník připomíná svým tvarem hlavu slona s chobotem. Rozloha rybníka je přes 40 ha (Dvořák 2003). V severní části se v jeho těsné blízkosti nachází rybník Malý Chobot. U rybníka na okraji lesa se nachází malý pomníček věnovaný obětem Prusko – rakouské války z roku 1866.

V minulém století (poprvé v roce 1983) se na rybníku pořádaly tzv. Chobotiády – závody originálních plavidel se sloganem „vyrob si sám a připluj“. Plakát je ve Vysokomýtském muzeu. Rybník dnes slouží především k chovu ryb.

Z přírodního hlediska je rybník a jeho okolí důležité místo pro hnízdění vodního ptactva. Z vodního ptactva můžeme na rybníku Chobot zahlédnout např. volavku popelavou (*Ardea cinerea*), kormorána velkého (*Phalacrocorax carbo*), kachnu divokou (*Anas platyrhynchos*), jespáka šedého (*Calidris temminckii*), čírku obecnou (*Anas crecca*). Byla také pozorována potáplice lední (*Gavia immer*). Informační tabule, která bude umístěna na hrázi rybníka seznámí návštěvníka jak se samotným rybníkem, jeho litorálními porosty, tak s jeho obyvateli např. broukem rákosníčkem (*Donacia clavipes*), potápníkem – křepčík obroubený (*Cybister lateralmarginalis*), vodní plošticí – znakoplavka obecná (*Notonecta glauca*).

Po načtení QR kódu se návštěvník dozví informace o rybníku Chobot, kdy byl rybník založen a o původu jeho jména. Ve středověku se zde již jeden rybník nacházel a byl velmi podobný tomu současnému. Jmenoval se Mejtsko, nebo též Mejtský rybník. Z ekonomických důvodů byl ovšem okolo roku 1800 vysušen a byl proměněn v pole a louky. Jedním z významných zástupců obyvatel rybníka Chobot je rákosníček. Rákosníček není jen pohádkový skřítek, ale také krásný brouk žijící na vodních a mokřadních rostlinách. U nás se vyskytuje 26 druhů rákosníčků, kteří jsou všichni vegetariáni. Za potravu jim slouží pyl rostlin nebo pletiva listů. Na rybníku Chobot ho můžeme v měsíci květnu a červnu spatřit na listech rákosu. Potápník křepčík obroubený byl na rybníku Chobot zjištěn teprve v roce 2020. Jedná se o relativně velkého potápníka, který měří více než 3 cm. Potápník byl v České republice ještě před deseti lety poměrně vzácný, v posledních letech se ale začal šířit. Tento druh upřednostňuje větší vodní nádrže, jako jsou rybníky či zatopené lomy, většinou s hustou litorální vegetací. Potápník je charakteristický žlutým páskem po stranách

krovek a štítu. Vodní ploštice znakoplavka obecná obývá stojaté vody s hustou vegetací. V okolí Vysokého Mýta se např. vyskytuje v okrajových částech rybníku Chobot. Znakoplavka je známá tím, že plave pod vodou břichem nahoru – tedy naznak. Je to výborný plavec, který má k rychlému pohybu ve vodě přizpůsobené i tělo. Zadní nohy znakoplavky jsou přeměněny ve velkou a silnou „veslu“. Mimo vodu dokáže ploštice i dobře létat. Létá i na velké vzdálenosti a tím kolonizuje nové vodní nádrže.

Litorál znamená pobřežní pásmo stojatých vod. V našich podmínkách se jedná především o mělkou zónu rybníků. A právě na tuto zónu jsou vázány různé druhy specifických organismů. Za zmínku stojí především porosty, kde nejvíce typickým je rákos a orobinec. Rákos obsazuje místa blíže břehu a jeho kořeny pronikají více do hloubky. Naopak orobinec expanduje i hlouběji do vody, tedy dále od břehu a jeho kořenový systém je však dosti mělký.

V příloze obr. č. 62, 63, 64, 65, 66, 67.

Obrázek 21: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 5

Zdroj. Vlastní zpracování (2020)

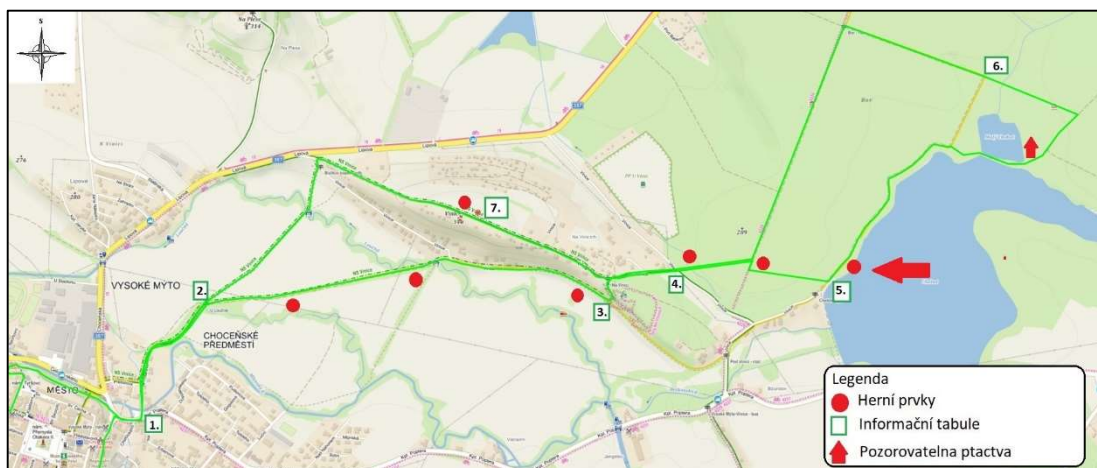
Obrázek 22: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 5

Rybník Chobot

Foto: K. Tomášková (2020)

Obrázek 23: Mapa 12 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky, s vyznačeným bodem č. 5, kde se právě nacházíme

Zdroj: www.mapy.cz, základní mapa (2020) zdroj v měřítku 1 :30 000, upraveno autorkou

Zastavení číslo 6. – V lese, paseky

Na tomto zastavení je popsán především význam pasek, mýtin, které mají význam nejen pro obnovu lesa, ale také přispívají k větší druhové rozmanitosti zoologické a botanické. V takto prosvětleném lese lze na květech miříkovitých rostlin spatřit množství brouků motýlů a blanokřídlých.

Dále jsou popsány letokruhy, kdy na řezu lze poznat, jak dlouho strom roste. Návštěvník se dozví, co je to letokruh. Z obyvatel lesa jsou popsáni brouci tesařící (*Cerambycidae*), kteří jsou s lesem nerozlučně spojeni. Ploštice – kněžice pásovaná (*Graphosoma lineatum*), která se též vyskytuje na lesních pasekách, loukách.

Pod QR kódem se návštěvník dočte o významu pasek. V prosvětleném lese zde často objevíme na květech miříkovitých rostlin množství brouků, motýlů i blanokřídlých. Dle letokruhů lze na řezu kmene poznat, jak dlouho strom rostl. Letokruh je přírůstek dřeva vytvořený rostlinným pletivem (kambiem) v průběhu jednoho vegetačního období. Jeden letokruh odpovídá jednomu vegetačnímu období. V našich zeměpisných šířkách se jedná o jeden letokruh během jednoho roku.

Brouci tesaříci jsou nerozlučně spojeni s lesem. Většina larev tesaříků (*Cerambycidae*) se vyvíjí ve stromech živých i odumřelých. Dospělé brouky nacházíme nejen na kůře stromů, ale i na kvetoucích rostlinách. V České republice se můžeme setkat s více než 200 druhy tesaříků. Velikostí těla dosahují od několika milimetrů až do 6 cm. Dalším z druhů je popsána ploštice kněžice pásovaná, která dorůstá 1 cm délky a je hojná na lesních pasekách, loukách, okrajích lesů a na zahradách s porostem miříkovitých rostlin. Má charakteristický vzhled, podle kterého je nezaměnitelná. Ploštici (*Heteroptera*) můžeme v přírodě spatřit od května do října. Larvy a nedospělí jedinci se zdržují, na rozdíl od dospělců, ve skupinách. Při ohrožení ploštice vypouští páchnoucí výměšek.

V příloze obr. č. 68, 69, 70.

Obrázek 24: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 6

Zdroj. Vlastní zpracování (2020)

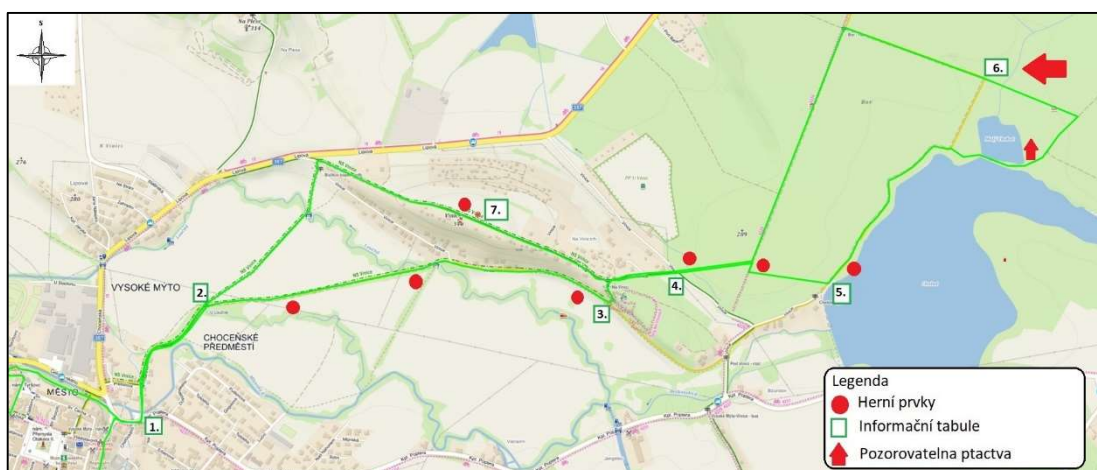
Obrázek 25: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 6

Lesní cesta od Malého Chobotu

Foto: K. Tomášková (2020)

Obrázek 26: Mapa 13 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky, s vyznačeným bodem č. 6, kde se právě nacházíme

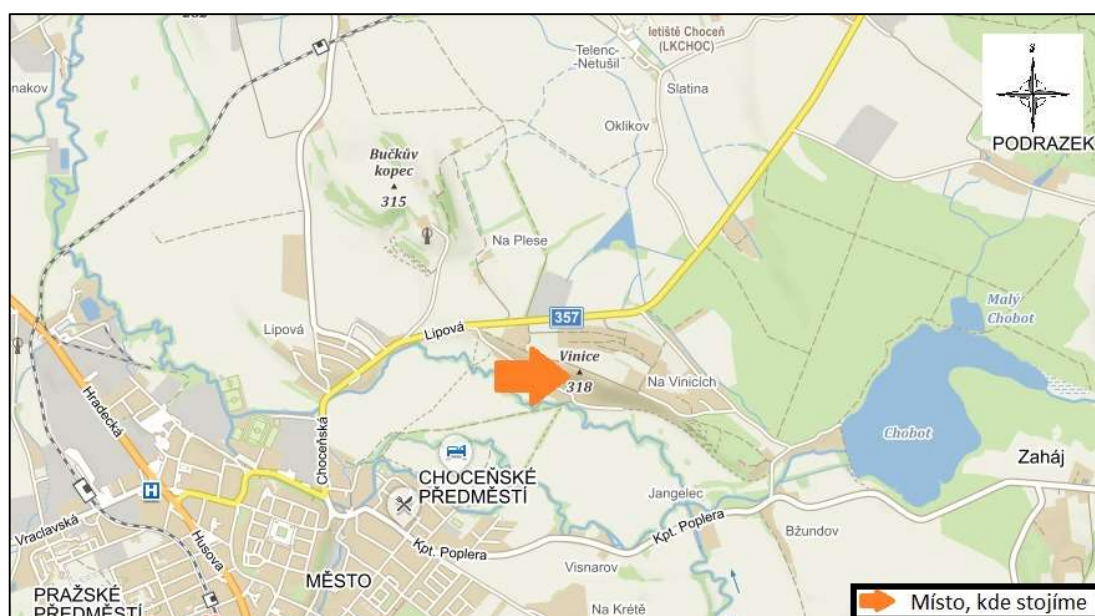
Zdroj: www.mapy.cz, základní mapa (2020 v měřítku 1 :30 000, upraveno autorkou

Zastavení číslo 7 – Vrchol Vinice

Geomorfologicky vrch Vinice (318 m n. m.) náleží do celku Svitavská pahorkatina, podcelku Loučenská tabule, okrsku Litomyšlský úval a podokrsku Vysokomýtská kotlina. Výhledy jsou z vrchu Vinic na Vysoké Mýto a jeho věže, Bučkův kopec, Slatinu, Sruby, Dvořisko, Choceň s kopcem Chlum, Kunětickou horu, podhůří Orlických hor s kopcem Hůrka, Orlické hory. Bučkův kopec má dva vrcholy, Bučkův kopec 315 m, a Na Plese 314 m a představuje návrší, pozůstatek někdejší výškové úrovně plošiny „seřízlé“ ze všech stran erozí předchůdkyní nynější řeky Loučné.

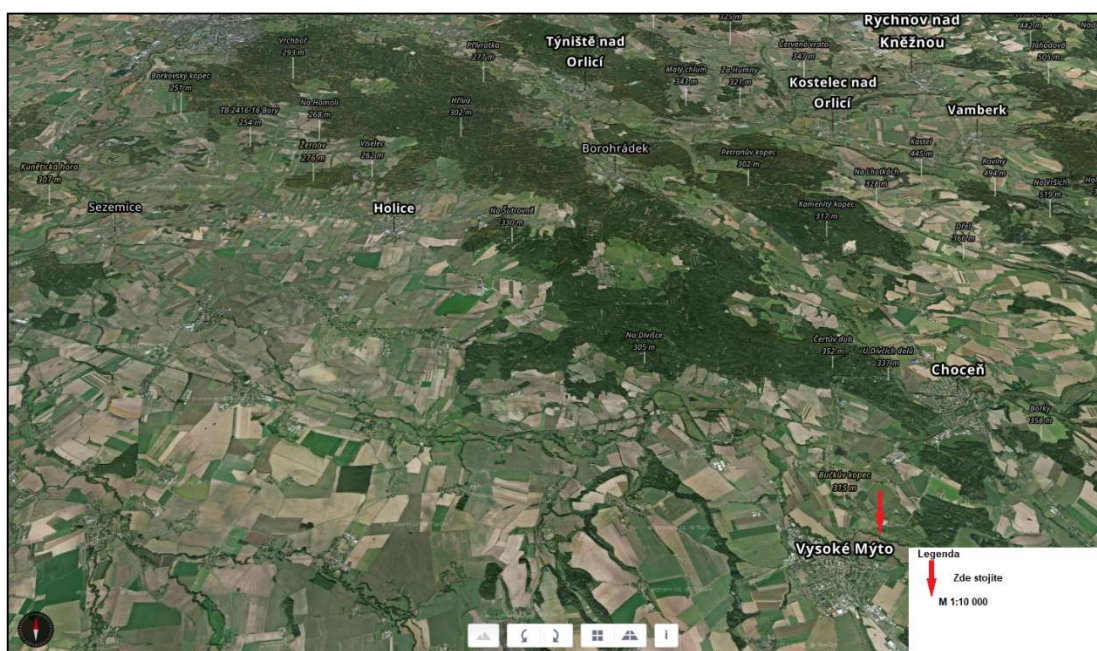
Takovým vyvýšeninám se říká svědecké vrchy a typickým příkladem je i Bučkův kopec, převyšující dno úvalu Loučné asi o padesát metrů. Název jednoho z vrcholů Na Plese vysvětloval H. Jireček, tím, že se zde konaly pohanské slavnosti, tedy plesy (Jireček, 1884). Jihozápadním směrem z vrchu Vinice je vidět Vysoké Mýto se svými věžemi, na severozápadní straně je Bučkův kopec a hrad Kunětická hora, severovýchodně jsou vidět Orlické hory, na severní straně je biocentrum Oklikov a na východní straně za chatovou osadou přírodní památka (PP) Vinice. Pro zajímavost od vrchu Vinice je Sněžka v Krkonoších vzdálená 92 km, Velká Deštná v Orlických horách 40 km, Praděd v Hrubém Jeseníku 76 km, Lysá hora v Moravskoslezských Beskydech 169 km, vrch Devět skal ve Žďárských vrších 33 km, vrch Plechý na Šumavě 214 km a Klínovec v Krušných horách 233 km.

Obrázek 27: Mapa 14 – Pohled na lokalitu Vinice s označením vrcholu Vinice

Zdroj: www.mapy.cz základní mapa 1 : 25 000, upraveno autorkou

Obrázek 28: Mapa 15 panoramatický pohled s jednotlivými zmiňovanými horami.

Zdroj: www.mapy.cz, ortofotomapa, měřítko 1 : 10 000, upraveno autorkou

Vrch Vinice osídlují masožravý brouci – střevlíci, kteří ke svému životu potřebují rozmanitou krajinu. Rostou zde okoličnaté rostliny, bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*), léčivá rostlina, která má vysoký obsah vitamínu C, dříve se její list užíval do salátů. Zároveň se její listy užívaly k obkladům bolestivých onemocnění, mimo jiné i při dně (odtud podagraria – dna = podagra).

Ještě v 2. polovině 18. století by se z vrcholu Vinic směrem ke Slatině (severozápad) otvíral pohled na několik rybníků, které byly vysušeny na konci 18. století a přeměněny na louky a pole. Dodnes zůstala jen část rybníka Netušil a na místě Slatinského rybníka je dnes rybník Rutník. Přímo pod Vinicemi v místech obalovny se rozprostíral rybník Nohavice zrušený v roce 1820 stejně jako severněji ležící rybník Horní Oklikov. Dominantním bodem při výhledu z návrší Vinice je Bučkův kopec, stolový vrch nabízející nejkrásnější pohled na historické panorama Vysokého Mýta. Zároveň se jedná i o archeologické naleziště. Na svazích kopce a jeho bezprostředním okolí žil člověk prokazatelně již ve starší době kamenné, což nám dokazují nálezy kamenných nástrojů a odpadu vzniklého při jejich výrobě.

Po načtení QR kódu budou tyto informace: Na jižních svazích vrchu Vinice v současnosti nalezneme poklidnou zahradní čtvrť a zahrádkářskou kolonii. V minulosti se zde s přestávkami pěstovala vinná réva. Jen těžko můžeme dnes

odhadovat, jak byly výnosné zdejší vinice. Není známo, že by místní víno dosáhlo proslulosti.

Ze zástupců brouků se zde vyskytují masožraví brouci střevlíci (*Carabidae*), jsou to velice typičtí zástupci živočichů, kteří ke svému životu potřebují hodně rozmanitou krajinu. U nás bylo zjištěno více než 500 druhů. Biotopy vrchu Vinice jsou pro střevlíky zcela ideální. Jedním z nich je i střevlík zahradní (*Carabus hortensis*) nebo střevlík kožitý (*Carabus coriaceus*), což jsou druhy o délce těla 3 až 4 cm. Střevlík fialový (*Carabus violaceus*), který býval v minulosti v naší krajině relativně běžný, vlivem častých chemických postřiků je dnes stále vzácnější. Stále jej ale můžeme spatřit např. v krajině, kde je větší rozloha zahrad. Střevlík dorůstá délky až 3 cm. Běžně se s nimi setkáváme u prosvětlených cest v polích, lesích i v blízkosti zahrad.

V příloze obr. č. 71, 72, 73, 74, 75.

Obrázek 29: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 7

Zdroj. Vlastní zpracování (2020)

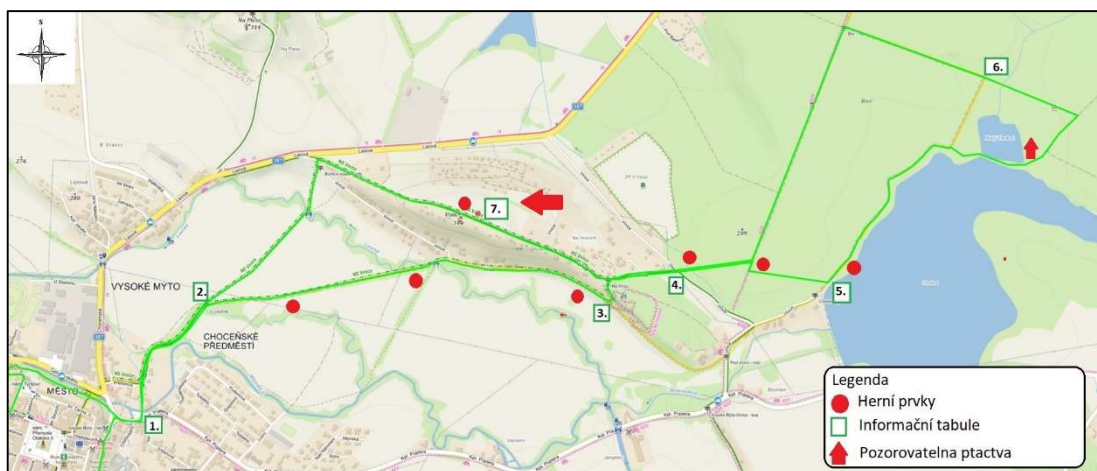
Obrázek 30: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 7

Pohled z vrcholu Vinic na Bučkův kopec, hrad Kuřku

Foto: K. Tomášková (2020)

Obrázek 31: Mapa 16 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky, s vyznačeným bodem č. 7, kde se právě nacházíme

Zdroj: www.mapy.cz, základní mapa (2020), měřítko 1 :30 000, upraveno autorkou

7.2 Enviromentální prvky

7.2.1 Popis enviromentálních prvků

Místa vybraná pro umístění interaktivních prvků jsou v mapě označena červenými body. Je vybráno celkem sedm interaktivních prvků, které budou umístěny na pozemcích ve vlastnictví města Vysokého Mýta, a to převážně podél cesty po které naučná stezka vede. Herní prvky jsou převzaty z Lesního světa (Awocado s.r.o.© 2021a). Na rybníku Malý Chobot bude umístěna pozorovatelná ptactva. Herní prvky budou zakoupeny u společnosti Awocado s. r. o. a budou přizpůsobeny druhy rostlin a živočichů přímo pro lokalitu Vinice. Awocado s. r. o. je organizací, která vyrábí své výrobky ze dřeva s certifikací PEFC (Programme for Endorsement of Forest Certification schemes – Program pro vzájemné uznávání certifikačních systémů), Certifikace PEFC potvrzuje, že daný les respektuje zásady trvale udržitelného hospodářství.

Nátěry budou provedeny na přírodní bázi, zabraňující degradaci dřevěných materiálů vlivem vnějších vlivů, jako například plísněmi, houbami, dřevokazným hmyzem. Stojany budou vyrobeny z masivních smrkových dřevěných konstrukčních prvků, které se skládají z několika lepených vrstev dřevěných hranolů (KVH hranoly) a povrchově upraveny drásáním, střecha bude z přeplátovaných prken, povrchově upraveno venkovním lakem.

7.2.2 Jednotlivé interaktivní prvky

Obrázek 32: Dendrofon umístěný na Chodníčkách

Copyright © 2021b, Lesní svět®

Obrázek 33: Pexeso umístěno na konci Chodníčků

Copyright © 2021c, Lesní svět®

Obrázek 34: Tabulka poznání - umístění louka pod cyklo trasami

Copyright © 2021d, Lesní svět®

Obrázek 37: Dřevěné bludiště umístěno u vstupu do lesa

Copyright © 2021e, Lesní svět®

Obrázek 35: Otočné kolo umístěno v lese

Copyright © 2021f, Lesní svět®

Obrázek 38: Tabulka poznání umístěna u rybníku Chobot

Copyright © 2021g, Lesní svět®

Obrázek 36: Hlasy lesa, umístění na vrcholku Vinice

Copyright © 2021h, Lesní svět®

Obrázek 39: Pozorovatelna ptactva na Malém Chobotu (inspirace Bohdanečské rybníky). Pozorovatelna bude navržena a zpracována společností Lesní svět - Awocado s.r.o., Hradec Králové stejně jako ostatní herní prvky.

Copyright © 2021, Na výlet®

7.3 Úprava naučné stezky

Stezka nebude potřebovat ke své tvorbě žádné větší úpravy, protože povede převážně po stávající cestě pro pěší. V části, ve které stezka vede lesem, bude potřeba částečně prořezat keře, které zarůstají do cesty. Instalace tabulí a herních prvků bude provedena do betonových patek. Informační tabule vyrobené firmou OBRABEX s.r.o., Vysoké Mýto budou doplněné textem a QR kódem, které doplní společnost MOVING PICTURES s.r.o., Hradec Králové. Firma Awocado s. r. o., Hradec Králové, která bude vyrábět herní prvky, zároveň herní prvky umístí, připevní do betonových patek dle zákresu v mapě. Místa pro informační tabule a herní prvky jsou zvolena tak, aby nemuselo dojít ke kácení dřevin.

Bude potřeba navýšení množství odpadkových košů a jejich častějších kontrol. Odpadkové koše budou přidány dva, a to na Chodníčky a před třetím zastavení pod cyklotrasu, kde bylo zaznamenáno největší množství odpadků. Také bude potřeba kontrol herních prvků, popř. jejich opravy.

7.4 Financování naučné stezky

Naučná stezka bude financována z rozpočtu města Vysokého Mýta. Cena za informační panely je stanovena na 380 000 Kč. Informační panely bude vyrábět místní firma OBRABEX s.r.o., Vysoké Mýto. Cena za grafickou část, kterou zpracuje MOVING PICTURES s.r.o., Hradec Králové je 97 000 Kč a cena za herní prvky od firmy Awocado s. r. o., Hradec Králové činí 150 000 Kč.

Informace o naučné stezce

Návštěvník bude o naučné stezce informován na internetových stránkách města Vysokého Mýta, v místním zpravodaji, který vychází každý měsíc. V infocentru bude k vyzvednutí propagační leták s informacemi o naučné stezce, s mapou trasy naučné stezky a se zajímavostmi jak přírodními, tak i historickými v okolí naučné stezky.

8. Diskuse

Porovnání naučných stezek

Hlavní myšlenkou budování naučných stezek je především ochrana a poznání životního prostředí. Podstatou je, aby si návštěvník uvědomil, jak důležité životní prostředí je, že je třeba ho chránit a starat se o něj. Ve světě je vybudováno mnoho naučných stezek s různými zaměřenými, ale ve většině případů je základní myšlenka společná a to, chránit životní prostředí.

Naučné stezky mají v naší společnosti již své místo, mění se pouze v provedení, v přístupu k návštěvníkovi.

První naučná stezka vznikla v USA, Palisade Interstate Park v roce 1925. Umožňovala návštěvníkům sledovat divokou přírodu (Engelhardt 1995, Lindau 2004). První naučná stezka v Českých zemích byla vytvořena Rudolfem Köglerem v Českosaském Švýcarsku, byla otevřena roku 1941. Trasa měřila přibližně 12 kilometrů, začínala na Vápence u obce Doubice, vedla na Vlčí horu. Stezka byla zaměřena na geologii, botaniku, zoologii a vlastivědu. Naučná stezka zanikla a časem byla z iniciativy Města Krásná Lípa za podpory klubu českých turistů Krásná Lípa v roce 2006 opět zrekonstruována a prodloužena. Stezka se stala první certifikovanou stezkou v České republice a je celoročně přístupná. Okruh po rekonstrukci je dlouhý dvacet tři kilometrů a začíná v Krásné Lípě na náměstí. První zastávkou tohoto okruhu je městský park, který byl založen v letech 1888 - 1989. (AOPK© 2018)

Nynější naučné stezky umožní díky QR kódu návštěvníkovi prohlédnout si stezku takřka z domova. Na takové stezce je pozitivní to, že nedochází k poškození, poničení přírody nebo informačních tabulí, interakčních prvků. Postačila by správa a aktualizace QR kódu. Při prohlížení naučné stezky pouze online, nepozná návštěvník skutečnou přírodu a nebude se v ní umět pohybovat, ani chovat. Naučná stezka nabádá návštěvníka k zamyšlení nad tím, jak je příroda důležitá a jak je třeba se o ní starat, chránit jí.

Stezka Vysoké Mýto – Vinice je propojením klasické naučné stezky, která provede návštěvníka přímo v přírodě a zmiňovaných QR kódu, kdy si díky moderní technologii návštěvník po rozkliknutí kódu prohlédne a přečte více informací o daném místě.

Trendem této doby je návrat „ke kořenům“, lidé začínají opět vyrážet do přírody a objevovat její jedinečnost a její krásy. Tím vznikají oprávněné obavy z nárůstu turistů a s tím spojený nárůst odpadků v lokalitě a vandalismus. Na stezce Vysoké Mýto - Vinice je reálné toto riziko především díky pojízdným stánkům s občerstvením, které jsou již nyní přistavovány u výletního místa Chodníčky a dále u cyklo tras na Vinicích. V některých oblastech, kde jsou naučné stezky vedeny, může docházet k rušení živočichů, k narušování půdy, poškozování dřevin.

Návštěvníci se mnohdy k naučným stezkám přiblíží automobily a tím dochází k větší míře znečištění ovzduší výfukovými plyny a také v některých případech k poškozování travního porostu z důvodu nedostačujícího množství parkovacích míst. To je ve většině případů řešitelné navýšením parkovacích míst.

Naučnou stezku je možné navrhnout a vytvořit takřka kdekoli, může být zaměřena na různá témata a může se lišit také svou náročností. Jakákoli osvěta o prostředí, ve kterém žijeme je přínosná pro životní prostředí

9. Závěr

Tato práce je návrhem naučné stezky pro město Vysoké Mýto. Její realizace je plánována na rok 2021. Návrh stezky se zabývá přírodním okruhem, který vede směrem na místní část Vinice. Na sedmi zastaveních nás seznámí s místní faunou a florou, historií a jinými zajímavostmi ve vybrané lokalitě. Součástí naučné stezky jsou interaktivní prvky, které jsou zvoleny tak, aby i nejmladší návštěvníky zábavnou formou seznámili s přírodou. Součástí stezky bude pozorovatelná ptactva, umístěna na rybníku Malý Chobot, která seznámí návštěvníky s obyvateli ptačí říše, kteří se v území vyskytují.

Ještě není zcela jisté, zda na informačních tabulích nebude místo historické fotografie, fotografie z dronu, vždy se zaměřením daného místa. Návštěvník by tak měl možnost vidět lokalitu z jiné perspektivy.

Cílem práce bylo vytvoření naučné stezky, umístění informačních tabulí a interaktivních prvků. Tento cíl byl splněn.

10. Zdroje

Literární zdroje

Ardoin, R. M., Bowers, A., V., Gaillard, E., 2020: Environmental education outcomes for conservation: A systematic Reviews, *Biological Conservation* 241: 1 – 13.

BELL, Simon., 2012: *Landscape: pattern, perception and process*. 2nd edition. London: Routledge, ISBN 978-0-415-60836-7.

Cílek V., 2007: *Makom: Kniha míst I. Dokořán*, Praha, 299 s. ISBN 978-80-7363-120-8.

Cílek V., 2002: *Krajiny vnitřní a vnější. Dokořán*, Praha, 10/788 s. ISBN 80-86569-29-2.

Čeřovský J., Záveský A., 1989: *Stezky k přírodě*. 1. vyd. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 240 s. ISBN 80-04-22378-8.

Dvořák, Radovan, 2003: *Vysoké Mýto: stručné dějiny města. Ústí nad Orlicí: Oftis*, ISBN isbn80-86042-88-x.

Dvořák, Radovan, 1968: *Kniha bílá úzká: (městská registra vysokomýtská 1423-1464). Dokončení / Radovan Dvořák, František Hyksa. 52 stran: Listy Orlického muzea: rozpravy o historii, přírodě, ekonomice a společnosti Choceň: Orlické muzeum, 1966-1971 Roč. III, č. 3-4 (1968), s. 225-276*

Dytrtová R., 2014: *Environmentální výchova a vzdělávání: textová a studijní opora. Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut vzdělávání a poradenství, Praha, 42 s. ISBN 978- 80-213-2459-6.*

Friedlová L., Kocourek P., Souček Z., 1991: *Budování a využití naučných stezek. Propagační tvorba Praha pro Český ústav ochrany přírody, Praha, 64 s. ISBN 80- 853862-3-2*

GREEN, Bryn et Willem VOS, 2001: *Threatened landscapes: conserving cultural environments*. London: Spon Press, ISBN 0-419-25630-X.

Hrnčiarová, Tatiana – Mackovčín, Peter – Zvára, Ivan et al., 2009: Atlas krajiny České Republiky / Landscape Atlas of the Czech Republic.

Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., 332p. ISBN 978-80-85116-59-5

Charles S., 2004: Interpretace místního dědictví: Příručka pro plánování a tvorbu prezentací místních zajímavostí. Nadace partnerství, Veronica, Brno, 158 s. ISBN 80-239-20-68-5.

Jireček Hermenegild, 1884: Královské věnné město Vysoké Mýto: Obraz místopisný, dějpravný, životopisný i statistický / Hermenegild Jireček. Vysoké Mýto: nákladem obce: t. Ant. Tůma, 136, a-zz s. + obr. příl., mp. ; 5 obr. příl. Zdroj Vysokomýtské muzeum

Klíma Jan, Vysoké Mýto, 2004: tradice a současnost, Město Vysoké Mýto, ISBN 80-239-3071-0

Kling, K. G., Fredman, P., Wall-Reinius, S., 2017: Trails for tourism and outdoor recreation: A systematic literature review, *Tourism Review*, Vol. 65/No. 4: , 488 - 508.

Kupka, Jiří, 2006: Vliv jednotlivců a jejich rozhodnutí na podobu krajiny. In: Vorel, Ivan, Petr Sklenička (eds.): Ochrana krajinného rázu. Třináct let zkušeností, úspěchů i omylů, Praha: Naděžda Skleničková, 2006, s.181. ISBN 80 - 903206 - 7 - 8.

Mackovčín P., Sedláček M. [eds.], 2002: Chráněná území ČR, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, ISBN 80-86064-44-1

MARSH, William M., 2010: Landscape planning: environmental applications. 5th ed. Hoboken: Wiley, ISBN 978-0-470-57081-4.

Novotná D., 2001: Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny. MŽP ve spolupráci s Enigma s. ISBN 80-7212-192-8.

Quitt, E., 1971: Klimatické oblasti Československa. GÚ ČSAV v Brně, Brno, 73 s.

Sklenička P., 2002: Základy krajinného plánování. Naděžda Skleničková, Říčany, 321 s. ISBN 80-903206-0-0.

Šafránek J., 2018: Rudolf Kögler – autor první naučné stezky v Českých zemích
Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody. Praha: Agentura ochrany přírody a
krajiny ČR v nakladatelství ENVIRONS. ISSN 1210-258 x. ročník 73, číslo 4,
str. 38 – 40.

Švajda, J., Činčera, J., 2017: Evaluation on the attention capture and holding power
of interpretative signs among visitors to a self-guided trail in the High Tatras National
Park (Slovakia), Envigogika, Vol. 12: 1-14

Vorel I., 2006: Krajinový ráz a jeho ochrana. 2. část – Proměnlivost krajinového rázu –
typické a rozlišující znaky. Ochrana přírody, roč. 61, č. 10, s.301- 303.
ISSN 1210 – 258 – X.

Vorel I., Kupka J., 2011: Krajinový ráz. Identifikace a hodnocení. Praha: ČVUT,
ISBN 978 – 80 – 01 – 04766 – 8.

Wožnicka M., Janeczko E., Janeczko K., název příspěvku In: Fialová J., Pernicová D.
[eds.], 2015: Public Recreation and Landscape Protection – Hand in Hand:
konference proceeding. Mendelova univerzita, Brno, P. 29-34.
ISBN 978-80-7509-251-9.

Internetové zdroje

Awocado s.r.o., ©2021a: Lesní svět (online) [cit. 2021-02-22], dostupné
z < <https://www.lesnisvet.cz/dendrofon-edukacni-xl>>.

Awocado s.r.o., ©2021b: Dendrofon Edukační (XL): naučné prvky. Lesní
svět: (online) [cit. 2021-02-22], dostupné z < [https://www.lesnisvet.cz/dendrofon-
edukacni-xl](https://www.lesnisvet.cz/dendrofon-edukacni-xl)>.

Awocado s.r.o., ©2021c: Pexeso (XL): naučné prvky. Lesní svět (online) [cit. 2021-02-
22], dostupné z < <https://www.lesnisvet.cz/dendrofon-edukacni-xl>>.

Awocado s.r.o., ©2021d: Tabulky poznání (XL): naučné prvky. Lesní svět (online) [cit.
2021-02-22], dostupné z < <https://www.lesnisvet.cz/dendrofon-edukacni-xl>>.

Awocado s.r.o, ©2021e: Dřevěné bludiště: naučné prvky. Lesní svět (online) [cit. 2021-02-22], dostupné z < <https://www.lesnisvet.cz/dendrofon-edukacni-xl>>.

Awocado s.r.o, ©2021f: Otočné kolo M: naučné prvky. Lesní svět (online) [cit. 2021-02-22], dostupné z < <https://www.lesnisvet.cz/dendrofon-edukacni-xl>>.

Awocado s.r.o, ©2021g: Tabulky poznání (M): naučné prvky. Lesní svět (online) [cit. 2021-02-22], dostupné z < <https://www.lesnisvet.cz/dendrofon-edukacni-xl>>.

Awocado s.r.o, ©2021h: Hlasy lesa: naučné prvky. Lesní svět (online) [cit. 2021-02-22], dostupné z < <https://www.lesnisvet.cz/dendrofon-edukacni-xl>>.

Beňková V., Činčera, 2010: Prožitkové naučné stezky jako prostředek environmentální interpretace krajiny (online). [cit. 2018-01-12], dostupné z < <https://www.enviogika.cuni.cz/index.php/Enviogika/article/view/51>>.

ČÚZK, ©2020: Český úřad zeměměřický a katastrální: Katastrální mapa (online) [cit.2020-09-14], dostupné z <https://vdp.cuzk.cz/marushka/?Themeid=1&MarPanelLegend=false&InfoURL=/vdp/ruian&InfoTarget=vdpWindow_1340785078462>.

Na Výlet, ©2021: Naučná stezka Bohdanečský rybník Turistika Lázně Bohdaneč (online) [cit. 22. 02. 2021], dostupné z < <https://www.navylet.cz/cs/cil/naucna-stezka-bohdanecky-rybnik>>.

Sklenička P., 2011: Pronajatá krajina (online) [cit. 2020-03-08], Centrum pro krajinu s.r.o., Praha, 137 stran. ISBN 978-80-87199-01-5 dostupné z < <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zpravy-recenze/petr-sklenicka-pronajata-krajina/>>.

Stezky, ©2008: Co je naučná stezka (online). [cit. 2020-03-08], dostupné z <<http://www.stezky.info/obecne-o-stezkach/co-je-naucna-stezka.htm> [cit. 2020-03-08]. <http://www.taggmanager.cz/>>.

Taggmanager, ©2021: Taggmanager.cz (online) [cit. 22. 02. 2021], dostupné z < <http://www.taggmanager.cz/>>.

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Mapa1 Lokalizace řešeného území v mapě České Republiky (zdroj ČÚZK, ©2020)	19
Obrázek 2: Mapa 2 Císařské otisky (1839), celkový pohled na místní část Vysokého Mýta Vinice – včetně obecních lesů	24
Obrázek 3: II. Mapa 3 Vojenské mapování 1836-1852, celkový pohled na místní část Vysokého Mýta Vinice	25
Obrázek 4: Mapa 4 Trasa staré naučné stezky Vysoké Mýto – Vinice s jednotlivými zastávkami.....	28
Obrázek 5: Mapa 5 Trasa pro naučnou stezku Vysoké Mýto – Vinice	28
Obrázek 6: Mapa 6 Trasa pro naučnou stezku Vysoké Mýto – Vinice s jednotlivými zastaveními (2020)	29
Obrázek 7: Mapa 7 panoramatický pohled s jednotlivými zmiňovanými horami	31
Obrázek 8: Informační panel, Ing. arch. Jakub Chobotský, ČKA (2020).....	33
Obrázek 9: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 1	35
Obrázek 10: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 1.....	35
Obrázek 11: Mapa 8 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky (2020), s vyznačeným bodem, kde se právě nacházíme .	36
Obrázek 12: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 2	37
Obrázek 13: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 2.....	38
Obrázek 14: Mapa 9 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky, s vyznačeným bodem, kde se právě nacházíme	38
Obrázek 15: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 3	40
Obrázek 16: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 3.....	41
Obrázek 17: Mapa 10 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky, s vyznačeným bodem, kde se právě nacházíme	41
Obrázek 18: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 4	43
Obrázek 19: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 4.....	44
Obrázek 20: Mapa 11 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky, s vyznačeným bodem, kde se právě nacházíme	44
Obrázek 21: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 5	46
Obrázek 22: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 5.....	47
Obrázek 23: Mapa 12 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky, s vyznačeným bodem, kde se právě nacházíme	47
Obrázek 24: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 6	48
Obrázek 25: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 6.....	49
Obrázek 26: Mapa 13 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky, s vyznačeným bodem, kde se právě nacházíme	49
Obrázek 27: Mapa 14 - Návrh informační tabule pro zastavení číslo	50
Obrázek 28: Mapa 15 panoramatický pohled s jednotlivými zmiňovanými horami. .	51
Obrázek 29: Návrh informační tabule pro zastavení číslo 7	52
Obrázek 30: Místo vybrané pro umístění informační tabule č. 7.....	53
Obrázek 31: Mapa 16 Nová naučná stezka Vysoké Mýto – Vinice s informačními tabulemi a herními prvky, s vyznačeným bodem, kde se právě nacházíme	53
Obrázek 32: Dendrofon umístěný na Chodníčkách.....	54
Obrázek 33: Pexeso umístěno na konci Chodníčků.....	54
Obrázek 34: Tabulka poznání - umístění louka pod cyklo trasami	55

Obrázek 35: Otočné kolo umístěno v lese	55
Obrázek 36: Hlasy lesa, umístění na vrcholku Vinice.....	55
Obrázek 37: Dřevěné bludiště umístěno u vstupu do lesa	55
Obrázek 38: Tabulka poznání umístěna u rybníku Chobot.....	55
Obrázek 39: Pozorovatelná ptactva na Malém Chobotu (inspirace Bohdanečské rybníky). Pozorovatelná bude navržena a zpracována společností Lesní svět - Awocado s.r.o., Hradec Králové stejně jako ostatní herní prvky.....	56

Seznam obrázků přílohy:

Obrázek 40 Panský mlýn stojí na náhonu zvaném Mlýnský potok. Snímek pořízen někdy okolo roku 1870. Foto: Ferdinand A. Brožek.....	1
Obrázek 41 Jan Werich při lovu pstruhů na Loučné. 50. léta 20. století. zdroj: Muzeum Vysoké Mýto	1
Obrázek 42 ledňáček říční, foto: L. Praus (2020) je foto z r. 2020.....	2
Obrázek 43 Zevar jednoduchý, foto: R. Mlejnek (2020) Vysoké Mýto – řeka Loučná	2
Obrázek 44 Samec motýlice lesklé, foto: J. Dolanský (2020).....	3
Obrázek 45 Dlážděný Chodníček, foto zdroj: Muzeum Vysoké Mýto	3
Obrázek 46 Částečný panoramatický pohled na město při záplavě luk pod Vinicemi po průtrži hráze rybníka u Litomyšle. Od levé strany - věžička od budovy soudu na náměstí (čp. 96), Pražská věž, děkanský kostel sv. Vavřince., foto zdroj: Muzeum Vysoké Mýto	4
Obrázek 47 Chodníček, foto: K. Tomášková (podzim 2020)	4
Obrázek 48 Chodníček – srdce ke 100. výročí vzniku Československa, foto: K. Tomášková (2020).....	5
Obrázek 49 Střevlík Scheidlerův, foto: D. Trávníček (2020).....	5
Obrázek 50 Krasec lipový, foto: J. Dolanský (2020).....	6
Obrázek 51 Pohled na město od severovýchodu od Vinic. Od levé strany - Litomyšlská věž, dole Choceňská věž, nad ní stará zvonice, děkanský kostel sv. Vavřince, velká bílá budova dům okresního výboru a pošty s věžičkou a Pražská věž., zdroj: Muzeum Vysoké Mýto	6
Obrázek 52 Pohled na město v pozadí, vpředu za velkou vilou vyčnívá střecha domu Noemi Jirečkové. Na svahu ovocný sad a vinice, zdroj: Muzeum Vysoké Mýto	7
Obrázek 53 Pohled z luk pod Vinicemi od Jalového potoka	7
Obrázek 54 Modrásek jehlicový, foto: L. Praus (2020).....	8
Obrázek 55 Saranče mokřadní, foto: J. Dolanský (2020).....	8
Obrázek 56 třetí zastavení, cesta k cyklo trasám, foto: K. Tomášková (2020)	9
Obrázek 57 Meandry řeky Loučné, foto: K. Tomášková (2020).....	9
Obrázek 58 Práce v lese, foto zdroj: Muzeum Vysoké Mýto	10
Obrázek 59 Práce v lese, foto zdroj: Muzeum Vysoké Mýto	10
Obrázek 60 Lýkožrout smrkový, foto: D. Trávníček (2020).....	11
Obrázek 61 Zlatohlávek zlatý, foto: J. Dolanský (2020).....	11
Obrázek 62 Pohled na obnovu rybníka Chobot na Vinicích. Hráz se upevňovala žulovými kameny, zdroj: Muzeum Vysoké Mýto	12
Obrázek 63 Počátkem července 1983 se konala na rybníku Chobot nedaleko Vysokého Mýta I.	12
Obrázek 64 Rákosníček Donacia clavipes, foto: R. Mlejnek (2020)	13

Obrázek 65 Zátočiny rybníku Chobot, foto: R. Mlejnek (2020)	13
Obrázek 66 Lávka mezi rybníky Malým Chobotem a Chobotem, foto: K. Tomášková (podzim 2020).....	14
Obrázek 67 Pohled na rybník Chobot, foto: K. Tomášková (2020).....	14
Obrázek 68 Letokruhy, foto: R. Mlejnek (2020).....	15
Obrázek 69 Tesařík dubový, foto: D. Trávníček (2020).....	15
Obrázek 70 Cesta lesem, pasekami, foto: K. Tomášková (podzim 2020)	16
Obrázek 71 Záběr na Bučkův kopec ze severní strany Vinic, zdroj: Muzeum Vysoké Mýto.....	16
Obrázek 72 Pohled na město od severovýchodu od Vinic. Od levé strany Litomyšlská věž, Choceňská věž, věžička od soudní budovy na náměstí č. 96, stará zvonice, kostel sv. Vavřince, před ním světlá budova okresního zastupitelstva a vpravo Pražská věž. Dole zaplavené louky mezi Vinicemi a městem při jedné z povodní, které vznikaly na jaře při tání sněhu, zdroj: Muzeum Vysoké Mýto	17
Obrázek 73 Pohled z vrchu Vinice (315 m), v pozadí hrad Kuňetická hora, foto: R. Mlejnek (2020).....	17
Obrázek 74 Střevlík fialový, foto: D. Trávníček (2020)	18
Obrázek 75 Bršlice kozí noha, foto: R. Mlejnek (2020)	18
Obrázek 76 Zaplavené louky a Chodníček, foto: K. Tomášková (podzim 2020).....	18
Obrázek 77 Cesta k Chodníčku, foto: K. Tomášková (2020).....	19
Obrázek 78 Cesta k Panskému mlýnu, foto: K. Tomášková (2020)	19

Přílohy

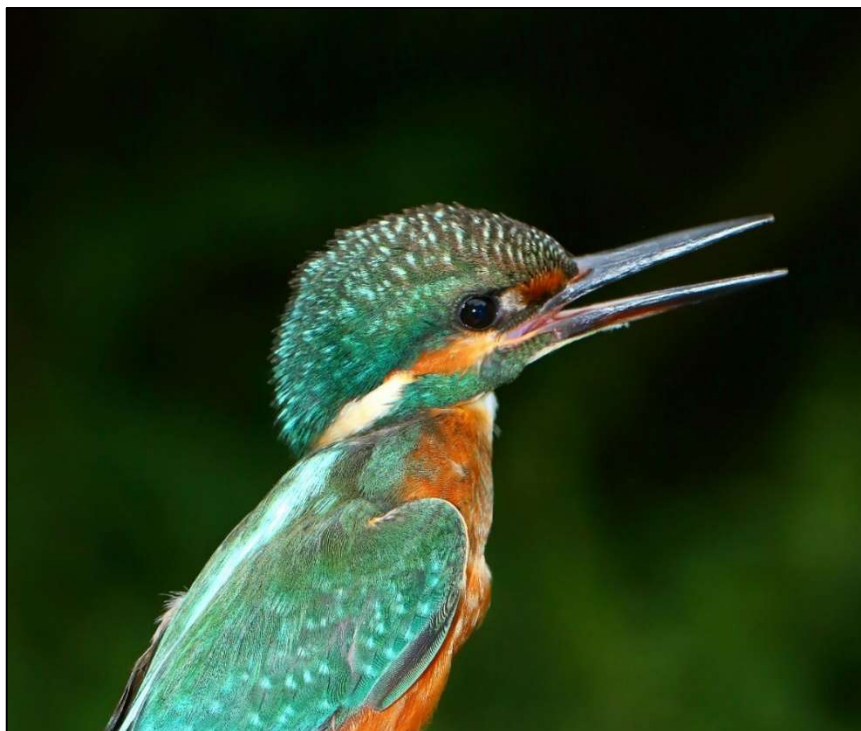
Obrázek 40 Panský mlýn stojí na náhonu zvaném Mlýnský potok. Snímek pořízen někdy okolo roku 1870, foto: Ferdinand A. Brožek.

Obrázek 41 Jan Werich při lovu pstruhů na Loučné. 50. léta 20. století. zdroj: Muzeum Vysoké Mýto, foto: Jiří Muzikant.

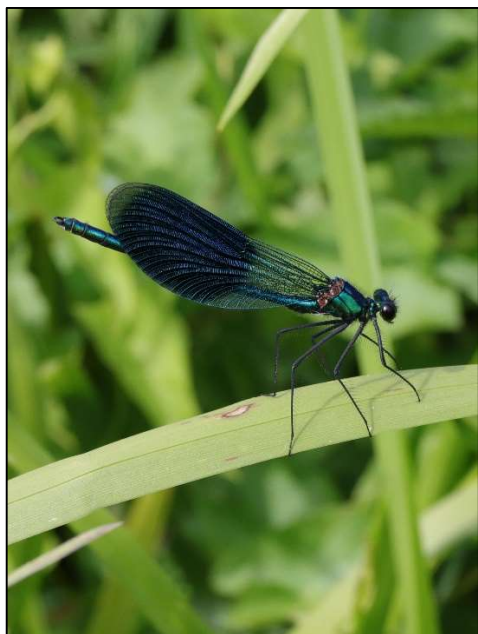
Obrázek 42 ledňáček říční, foto: L. Praus (2020) je foto z r. 2020

Obrázek 43 Zevar jednoduchý, foto: R. Mlejnek (2020) Vysoké Mýto – řeka Loučná

Obrázek 44 Samec motýlice lesklé, foto: J. Dolanský (2020)

Obrázek 45 Dlážděný Chodníček, foto zdroj: Muzeum Vysoké Mýto, foto: Josef Králík (1930)

Obrázek 46 Částečný panoramatický pohled na město při záplavě luk pod Vinicemi po průtrži hráze rybníka u Litomyšle. Od levé strany - věžička od budovy soudu na náměstí (čp. 96), Pražská věž, děkanský kostel sv. Vavřince., foto zdroj: Muzeum Vysoké Mýto, foto: Josef Králík (1920)

Obrázek 47 Chodníček, foto: K. Tomášková (podzim 2020)

Obrázek 48 Chodníček – srdce ke 100. výročí vzniku Československa,
foto: K. Tomášková (2020)

Obrázek 49 Střevlík Scheidlerův, foto: D. Trávníček (2020)

Obrázek 50 Krasec lipový, foto: J. Dolanský (2020)

Obrázek 51 Pohled na město od severovýchodu od Vinic. Od levé strany - Litomyšlská věž, dole Choceňská věž, nad ní stará zvonice, děkanský kostel sv. Vavřince, velká bílá budova dům okresního výboru a pošty s věžičkou a Pražská věž., zdroj: Muzeum Vysoké Mýto, foto: Bohumil Skalický (1980)

Obrázek 52 Pohled na město v pozadí, vpředu za velkou vilou vyčnívá střecha domu Noemi Jirečkové. Na svahu ovocný sad a vinice, zdroj: Muzeum Vysoké Mýto, foto: Brožek Ferdinand A. (po 1900)

Obrázek 53 Pohled z luk pod Vinicemi od Jalového potoka. Od levé strany Litomyšlská věž (tzv. Karaska), věžička od staré radnice, později soudní budovy čp. 96 na náměstí, děkanský kostel sv. Vavřince a mezi věžemi vyčnívá věžička od domu okresního zastupitelství, později poštovního úřadu na náměstí čp. 24. zdroj: Muzeum Vysoké Mýto, foto: Josef Králík (1930)

Obrázek 54 Modrásek jehlicový, foto: L. Praus (2020)

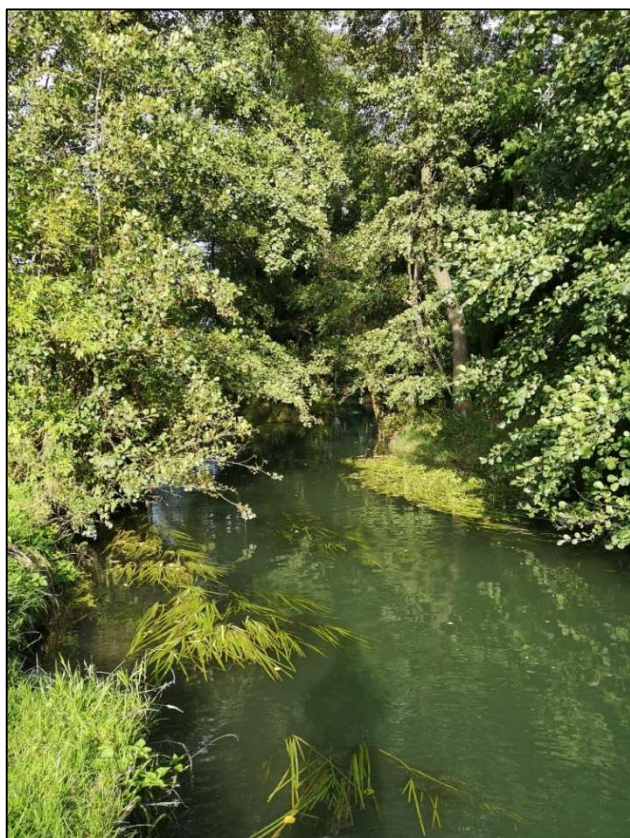
Obrázek 55 Saranče mokřadní, foto: J. Dolanský (2020)

Obrázek 56 třetí zastavení, cesta k cyklo trasám, foto: K. Tomášková (2020)

Obrázek 57 Meandry řeky Loučné, foto: K. Tomášková (2020)

Obrázek 58 Práce v lese, foto zdroj: Muzeum Vysoké Mýto, foto: Bohumil Skarlický (1960)

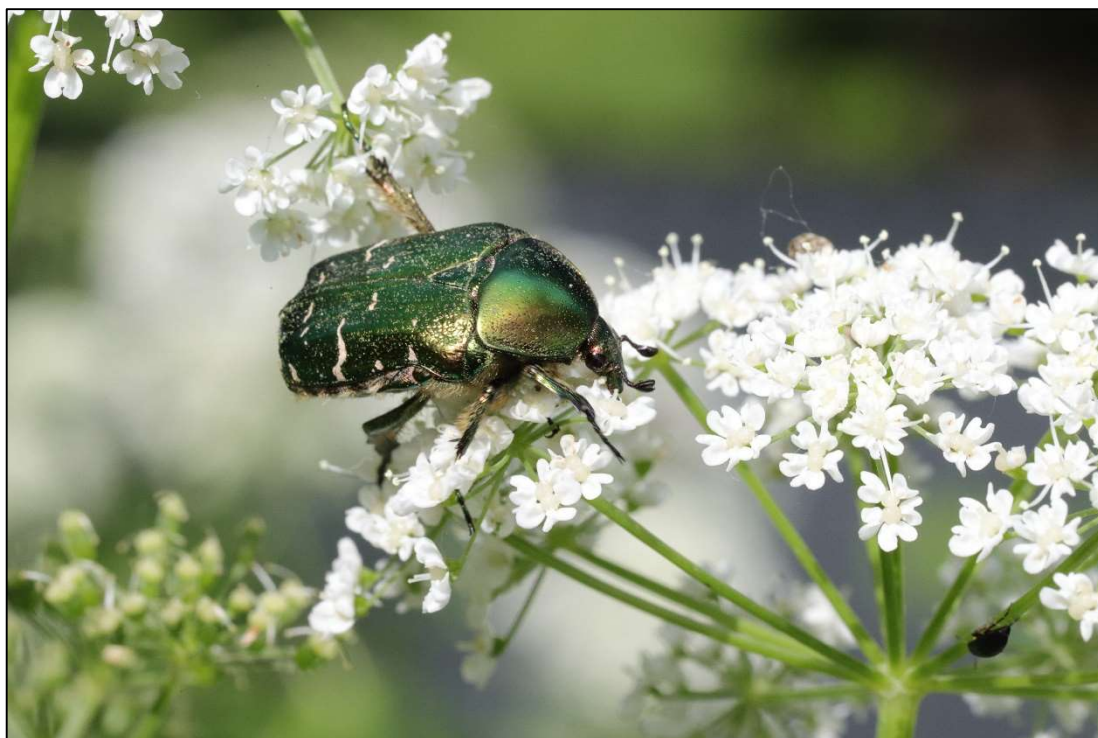
Obrázek 59 Práce v lese, foto zdroj: Muzeum Vysoké Mýto, foto: Bohumil Skarlický (1960)

Obrázek 60 Lýkožrout smrkový, foto: D. Trávníček (2020)

Obrázek 61 Zlatohlávek zlatý, foto: J. Dolanský (2020)

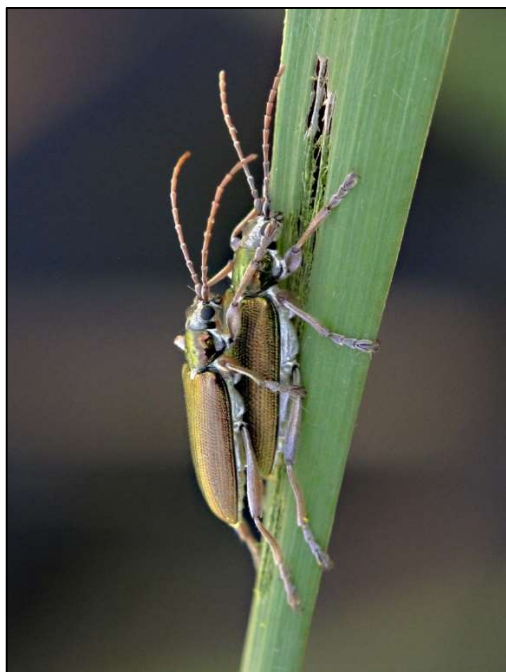
Obrázek 62 Pohled na obnovu rybníka Chobot na Vinicích. Hráz se upevňovala žulovými kameny, zdroj: Muzeum Vysoké Mýto, foto: Bohumil Skarlický (1961)

Obrázek 63 Počátkem července 1983 se konala na rybníku Chobot nedaleko Vysokého Mýta I. Chobotiáda - závod originálních plavidel, podomácku vyrobených. zdroj: Muzeum Vysoké Mýto, foto: Jiří Jareš (1983)

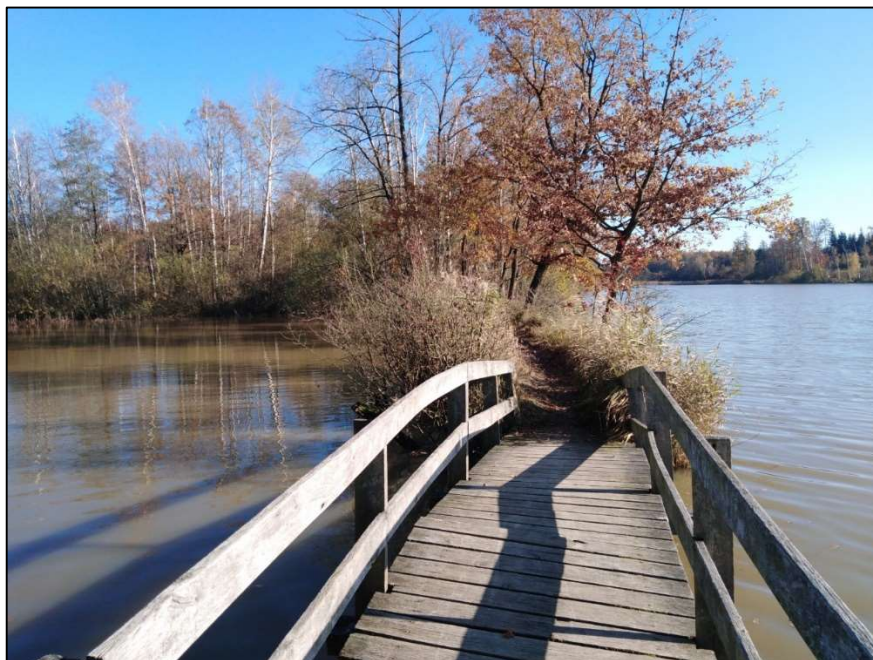
Obrázek 64 Rákosiček *Donacia clavipes*, foto: R. Mlejnek (2020)

Obrázek 65 Zátočiny rybníku Chobot, foto: R. Mlejnek (2020)

Obrázek 66 Lávka mezi rybníky Malým Chobotem a Chobotem, foto: K. Tomášková (podzim 2020)

Obrázek 67 Pohled na rybník Chobot, foto: K. Tomášková (2020)

Obrázek 68 Letokruhy, foto: R. Mlejnek (2020)

Obrázek 69 Tesařík dubový, foto: D. Trávníček (2020)

Obrázek 70 Cesta lesem, pasekami, foto: K. Tomášková (podzim 2020)

Obrázek 71 Záběr na Bučkův kopec ze severní strany Vinic, zdroj: Muzeum Vysoké Mýto, foto: Bohumil Skarlický (1960)

Obrázek 72 Pohled na město od severovýchodu od Vinic. Od levé strany Litomyšlská věž, Choceňská věž, věžička od soudní budovy na náměstí č. 96, stará zvonice, kostel sv. Vavřince, před ním světlá budova okresního zastupitelstva a vpravo Pražská věž. Dole zaplavené louky mezi Vinicemi a městem při jedné z povodní, které vznikaly na jaře při tání sněhu, zdroj: Muzeum Vysoké Mýto, foto: Josef Teplý (1938)

Obrázek 73 Pohled z vrchu Vinice (315 m), v pozadí hrad Kuňetická hora, foto: R. Mlejnek (2020)

Obrázek 74 Střevlík fialový, foto: D. Trávníček (2020)

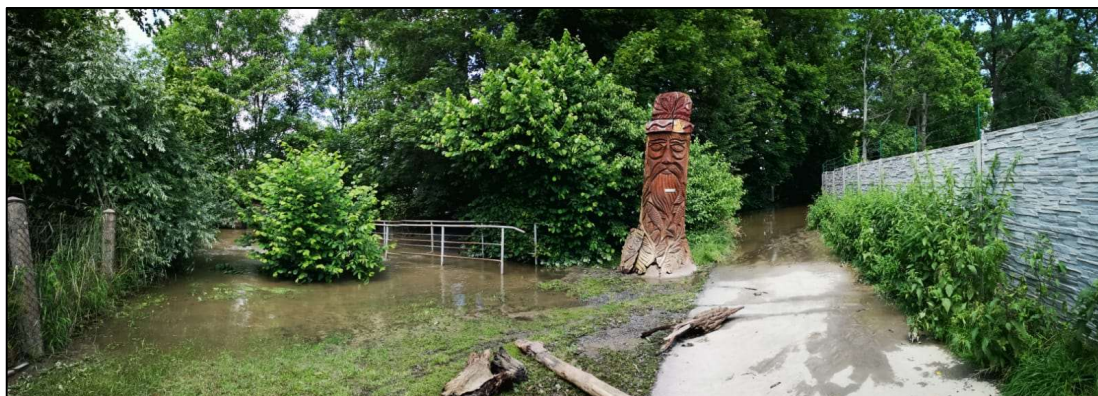
Obrázek 75 Bršlice kozí noha, foto: R. Mlejnek (2020)

Obrázek 76 Zaplavené louky a Chodníček, foto: K. Tomášková (podzim 2020)

Obrázek 77 Cesta k Chodníčku, foto: K. Tomášková (2020)

Obrázek 78 Cesta k Panskému mlýnu, foto: K. Tomášková (2020)

